

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární edukace

**Diagnostika a možnosti stimulace rozvoje jednotlivých
percepčí u dítěte předškolního věku**

Bakalářská práce

Autor: Kristýna Culková
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce: PhDr. Blanka Křováčková

Zadání bakalářské práce

Autor: Kristýna Culková

Studium: P17P0285

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Název bakalářské práce: **Diagnostika a možnosti stimulace rozvoje jednotlivých percepčí u dítěte předškolního věku**

Název bakalářské práce AJ: Diagnostics nad possibilities of development stimulation of preschool children single perception skills

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem bakalářské práce je realizace pedagogické diagnostiky školní zralosti dětí a následná pedagogická intervence zaměřená na rozvoj oslabených dílčích funkcí. V teoretické části budou definované základní pojmy (např. pojmy školní zralost, školní připravenost, pedagogická diagnostika, úloha MŠ a rodiny při přípravě dítěte na vstup do ZŠ, RVP PV a jiné). V praktické části bude provedena diagnostika školní zralosti, použité metody např. B.Sindelárová, Jiráskův test, Edfeldtův test, zkouška laterality, publikace J.Klenkové a H.Kolbábkové, J.Bednářové a V.Šmardové, anamnéza, pozorování, kazuistická studie. Na základě diagnostiky studentka vytvoří pracovní listy a bude dlouhodobě pracovat s vybranými dětmi. Efektivita pedagogické podpory bude ověřena výstupní diagnostikou. Výsledky zjištění budou prezentovány prostřednictvím kazuistických studií.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, ŠMARDOVÁ, Vlasta (2006). Rozvoj grafomotoriky. Brno: Computer Press. ISBN: 80-251-0977-1. KUTÁLKOVÁ, Dana (2005). Jak připravit dítě do 1.třídy. Praha: Grada Publishing. ISBN: 80-247-1040-4. SINDELAROVÁ, Brigitte (2005). Předcházíme poruchám učení. Praha: Portál. ISBN: 80-85282-70-4. BUDÍKOVÁ, Jaroslava, KRUŠINOVÁ, Patricie, KUNCOVÁ, Pavla (2004). Je vaše dítě připraveno do první třídy? Brno: Computer Press. ISBN: 80-722-6637-3. LOOSEOVÁ, Antje C, PIEKERTOVÁ, Nicole. DIEEROVÁ, Gudrun (2003). Grafomotorika pro děti předškolního věku 2. vydání. Praha: Portál. ISBN: 80-7178-816-3.

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Blanka Křováčková

Oponent: Ing. et Ing. Mgr. Marie Herynková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 31.5.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením PhDr. Blanky Křováčkové samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Sedletíně, dne

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala PhDr. Blance Křováčkové za vstřícný přístup, za odborné vedení bakalářské práce, poskytování cenných rad a připomínek a za podporu, kterou jsem po celou dobu získávala. Dále bych chtěla poděkovat paní učitelce z mateřské školy, u které jsem prováděla průzkumná šetření. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat celé své rodině za podporu a pomoc při zpracování mé bakalářské práce.

Anotace

CULKOVÁ, Kristýna. *Diagnostika a možnosti stimulace rozvoje jednotlivých percepčí u dítěte v předškolním věku*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 75 s. Bakalářská práce.

Cílem bakalářské práce je realizace pedagogické diagnostiky školní zralosti dětí a následná pedagogická intervence zaměřená na rozvoj oslabených dílčích funkcí.

V teoretické části jsem charakterizovala předškolní věk dítěte, uvedla poznatky o školní zralosti a připravenosti a o přípravě dítěte na vstup do 1. třídy základní školy. Definuji také jednotlivé percepce. Dále popisuji vývoj dětské kresby, grafomotoriku a problematiku laterality. Na závěr teoretické části se zabývám pedagogickou diagnostikou dítěte a jejími metodami, které jsou využívány v mateřských školách.

Praktická část obsahuje pedagogickou diagnostiku a pedagogickou intervenci dětí předškolního věku, které vykazovaly průměrné až podprůměrné výsledky ve vzdělávacích oblastech, jež jsou důležité pro vstup do 1. třídy základní školy. Výsledky šetření jsou prezentovány kazuistickými studiemi.

Klíčová slova: předškolní věk, pedagogická diagnostika, školní zralost a připravenost, dětská kresba, laterality, grafomotorika, percepce

Annotation

CULKOVÁ, Kristýna. Diagnosis and possibilities of stimulation of development of individual perceptions in preschool children. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 75 s. Bachelor thesis.

The aim of this thesis is the application of pedagogical diagnostics of school maturity of a child and following pedagogical intervention focused on the development of weakened partial functions.

In the theoretical part are defined the characteristics of a pre-school child, knowledge of school maturity, their preparation and preparation of the child for entry into the first grade of primary school. I also define individual perceptions. The bachelor thesis also deals with the pedagogical diagnostics of a child and methods, which are used in ordinary nursery schools. At the end of the theoretical part, I describe the development of children's drawing, graphomotor, and laterality.

The practical part contains pedagogical diagnostics and pedagogical intervention of preschool children who showed average to below-average results in educational areas which are important for entry to the first grade of primary school. The results of the survey are presented by case studies.

Key words: preschool age, pedagogical diagnostics, school maturity and preparedness, children's drawing, laterality, graphomotor, perception

OBSAH

1	Úvod.....	9
2	Teoretická část	11
2.1	Předškolní věk.....	11
2.1.1	Obecná charakteristika předškolního věku	11
2.1.2	Příprava dítěte na vstup do ZŠ	13
2.1.3	Jednotlivé percepce dítěte předškolního věku	20
2.1.4	Grafomotorika, kresba, laterality	22
2.2	Pedagogická diagnostika	27
2.2.1	Pedagogická diagnostika ve vztahu k RVP PV	28
2.2.2	Metody pedagogické diagnostiky	29
3	Praktická část	35
3.1	Cíle práce	35
3.2	Metodika a plán zpracování praktické části	36
3.3	Výsledky průzkumného šetření.....	38
3.3.1	Navázání spolupráce s MŠ a s rodiči dětí	38
3.3.2	Provedení pozorování 10 dětí	38
3.3.3	Vypracování vstupní pedagogické diagnostiky	39
3.3.4	Zpracování stimulačního vzdělávacího programu	39
3.3.5	Realizování stimulačního programu	39
3.3.6	Provedení výstupní diagnostiky	39
3.3.7	Zpracování kazuistických studií	40
3.4	Kazuistické studie jednotlivých dětí	40
4	Stimulační program rozvoje jednotlivých percepcí	52
5	Kazuistické studie jednotlivých dětí	54
6	Shrnutí výsledků	65
7	Limity.....	67

8	Diskuze	68
9	Závěr	70
10	Seznam použité literatury	71
11	Seznam příloh	74
12	Seznam obrázků.....	75
13	Seznam tabulek.....	75
14	Přílohy.....	76

1 Úvod

Předškolní věk je považován za velmi významnou a nejpozoruhodnější etapu celého vývoje člověka. Významnou roli mají dovednosti, které dítě získá právě v předškolním věku. Jsou důležité jak pro jeho osobní rozvoj, tak i pro úspěšné zahájení školní docházky a pro celý její průběh. Mateřská škola má velmi důležitou roli, napomáhá dítěti v jeho rozvoji.

Po absolvování střední pedagogické školy jsem se rozhodla rozšířit své vzdělání v oboru učitelství pro mateřské školy. Proto jsem si jako téma pro svou bakalářskou práci zvolila téma *Diagnostika a možnosti stimulace rozvoje jednotlivých perцепcí u dítěte předškolního věku*, abych u některých dětí dosáhla lepšího rozvoje a pomohla jim tak v úspěšném zahájení školní docházky. Jako budoucí učitelka v MŠ bude mojí prací děti vhodně motivovat, vést, rozvíjet a připravit je na vstup do základní školy.

Cílem bakalářské práce je realizace pedagogické diagnostiky školní zralosti u vybrané skupiny dětí. Dále pedagogická intervence trvající deset týdnů zaměřená na rozvoj oslabených dílčích funkcí u vybraných pěti dětí.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část praktickou. V teoretické části se v první kapitole zabývám obecnou charakteristikou dítěte předškolního věku, školní zralostí a připraveností, vstupem dítěte do základní školy, základními kritérii pro vstup dítěte do základní školy, případným odkladem povinné školní docházky. Dále jednotlivými perцепcemi dítěte předškolního věku, grafomotorikou, kresbou a laterálitou. Ve druhé kapitole popisuji pedagogickou diagnostiku a její metody. Například metodu pozorování, anamnézu, dotazníky, atd.

Praktická část obsahuje kazuistické studie pěti dětí předškolního věku, které vykazovaly průměrné až podprůměrné výsledky ve vzdělávacích oblastech, jež jsou důležité pro vstup do 1. třídy základní školy. Na základě výsledků vstupní diagnostiky jsem zpracovala stimulační vzdělávací program, který byl zaměřený na rozvoj jednotlivých perceptions. Pomocí stimulačního vzdělávacího programu jsem s dětmi pracovala po dobu deseti týdnů.

Závěr bakalářské práce obsahuje výstupní kontrolní diagnostiku, která prověřuje pokroky dítěte v jednotlivých perceptions a vzdělávacích oblastech.

Jako budoucí učitelka v mateřské škole očekávám od zpracování této bakalářské práce prohloubení mých zkušeností a dále nalezení vhodné stimulace oslabených dílčích funkcí dětí. Doufám, že získané poznatky a nové praktické zkušenosti využiji v mé budoucí profesi.

2 Teoretická část

„Výchova by měla být taková, aby to, co je nabízeno, bylo přijímáno jako cenný dar, ne jako povinnost.“

Albert Einstein

2.1 Předškolní věk

2.1.1 Obecná charakteristika předškolního věku

Předškolní věk dítěte považujeme za velmi dynamické období, kdy je pro dítě otevřeno mnoho rozvojových potencií a učitelka v mateřské škole má obrovskou šanci a možnost právě k tomuto rozvoji přispět (Šmelová, 2016).

„Předškolní věk (4-6 let) je poslední fází raného dětství“ (Čačka, 1997, s. 54). U dítěte v tomto období nejsou duševní změny bouřlivé tak moc, jako v předchozích obdobích. Po první fázi plnosti, která je od 2 do 4 let, fyzicky dochází také k první fázi vytahování se (5-6 let), kdy dítě nabývá více než metrové výšky. Dítě v předškolním období dosahuje postupně lepší ovladatelnosti jemné motoriky, kdy lépe zvládá vystřihování, kreslení, zavazování tkaniček u bot, atp. (Čačka, 1997).

Důležité v předškolním období dítěte je, aby byla dětem poskytována dostatečná nabídka činností, která bude stimulovat či podporovat jejich dosavadní vývoj a vytvářet adekvátní prostor k dalšímu rozvoji jejich předpokladů (Vágnerová, 2000).

V psychice dítěte dochází v tomto období k rozvoji sebeuvědomění, proto můžeme považovat počátky utváření osobnosti dítěte za počáteční mezník tohoto období (Klindová, Rybárová, 1974).

Za předškolní věk považujeme celé období od narození dítěte, až po vstup do základní školy (Langmeier, Krejčířová, 1998).

Období předškolního věku trvá od 3 až do 6 let, kdy konec této fáze není určený pouze věkem fyzickým, ale také tím, kdy dítě nastoupí do školy. Znakem, který je charakteristický pro tento věk, je postupné vzdalování se od rodiny a zbavování se vázanosti na rodinu, a také rozvoj aktivity, kterou už nebereme za samoúčelnou. Aby došlo k uvolňování této závislosti, napomáhá k tomu osvojování si běžných norem chování, znalost životních rolí, toho, jaký mají obsah, a také úroveň komunikace (Vágnerová, 2000).

V užším slova smyslu můžeme předškolní období nazvat „věkem mateřské školy“, kdy ale není správné chápat je pouze z tohoto hlediska, protože je mnoho dětí, které do mateřské školy vůbec nechodí a rodinná výchova zůstává jako základ, na kterém mateřská škola staví a napomáhá dítěti k dalšímu rozvoji (Langmeier, Krejčířová, 1998).

U dítěte předškolního věku sílí organismus a celkově roste. Dítě díky tomu může prokazovat lepší a větší výkony. U dítěte se rozvíjí pohyby, které se stále zdokonalují, jsou účelnější a závisí na vědomí dítěte. Dítě si v tomto období dokáže osvojit náročnější pohyby, u kterých je vyžadována soustředěnější pozornost a velký stupeň koordinace.

Více intenzivněji se rozvíjejí poznávací procesy, jako je například vnímání. Vnímání je jedním z nejdůležitějších poznávacích procesů. Dítě vnímá pomocí zraku daleko citlivěji barvy. Další je sluchové vnímání, kdy dítě lépe rozlišuje zvuky, které doléhají na jeho smyslový orgán. Sluchové vnímání má také důležitou úlohu, a to při vývoji řeči. Dítě v tomto období vnímá prostor. S vnímáním času má ale dítě v tomto období stále velké potíže a nedokáže reálně vnímat časové úseky.

Pokud jde o paměť, pro dítě předškolního věku je typická obraznost, citovost a živelnost. Dítě si dokáže daleko lépe zapamatovat bezprostřední zážitky, než aby si zapamatovalo slova v nějakém slovním materiálu. Z tohoto období si děti odnášejí trvalejší vzpomínky. Paměťové procesy se u dítěte předškolního věku uskutečňují zejména mechanicky, což znamená postihování náhodné souvislosti v obsahu zapamatování.

Fantazie se projevuje na počátku tohoto období v oživování rozličných předmětů, a to i v souvislosti s hrou. U dítěte je úroveň fantazie chudší než u dospělých, protože dítě nemá dostatečnou zásobu poznatků, vědomostí a zkušeností, jako mají právě dospělí. V tomto období vznikají z důsledku fantazie i lži, které ale nevznikají z úmyslu někoho oklamat, proto bychom dítě v takovém případě neměli trestat (Klindová, Rybářová, 1974).

Intelligence se u dítěte kolem čtyř let dostává ze symbolického myšlení na vyšší úroveň názorového myšlení. U dítěte, u kterého došlo k pokroku v myšlení, které se dostalo ze symbolické etapy do fáze názorového myšlení, se vyskytují i omezení. Dítě totiž nedokáže myslet logicky „krůček po krůčku“. Symbolické i předoperační myšlení

je stále vázáno na činnost dítěte a v tomto smyslu je myšlení egocentrické, antropomorfní, kdy vše polidšťuje, magické, kdy mění fakta podle svého přání a artificialistické (všechno se „dělá“) (Langmeier, Krejčířová, 1998).

Myšlení u dítěte vzniká dříve než řeč. Řeč zkracuje a urychluje poznávací proces. Slovní zásoba značně přibývá a rychle se obohacuje (Klindová, Rybářová, 1974).

2.1.2 Příprava dítěte na vstup do ZŠ

V životě dítěte nastává dosažením šestého roku veliká a náhlá změna. Pro většinu dětí znamená nástup do školy zátěž, která se v následujících letech výrazně mění a nároky se zvyšují. Z hravého dítěte se najednou stane školák, který si s sebou nese spoustu povinností (Langmeier, Krejčířová, 1998).

Školní zralost a připravenost

„Školní zralost je jedním z předpokladů přijatelného zvládnutí role školáka. Jde především o určitou úroveň zralosti CNS, která se projevuje změnou celkové reaktivity dítěte, zvýšenou odolností k zátěži a schopností koncentrace pozornosti“ (Vágnerová, 2000, s. 146).

„Zrání ovlivňuje i rozvoj motoriky a senzorycké koordinace, zrakového a sluchového vnímání. Školní úspěšnost závisí i na rozvoji poznávacích schopností, které ovlivňují zrání i učení“ (Vágnerová, 2000, s. 146).

Školní zralost můžeme také definovat jako dosažení takového stupně vývoje, (v mentální, fyzické a emocionálně-sociální oblasti), aby se bylo dítě schopné, bez jakýchkoli potíží, účastnit výchovně-vzdělávacího procesu (Bednářová, Šmardová, 2010).

Pedagogická veřejnost začala používat termín „školní připravenost“, která zahrnuje kompetence v oblasti kognitivní, emocionálně-sociální, somatické a pracovní. Tyto kompetence dítě získává a rozvíjí učením a sociální zkušeností nejvíce v mateřské škole (Bednářová, Šmardová, 2010).

V knize Školní zralost a její diagnostika dělí autorka Jiřina Bednářová (2017) školní zralost do čtyř oblastí:

- fyzická připravenost,
- psychická připravenost,
- sociální a citová připravenost,
- nepřipravenost.

Fyzická připravenost zahrnuje zdravotní a fyzický stav dítěte. Z tohoto hlediska se jedná o přirozený růst, výšku a váhu, kdy by dítě mělo „bez problému unést školní tašku“. Před nástupem školního věku dochází u dítěte k fyzickým změnám. Mezi tyto změny řadíme výměnu dětského chrupu za trvalý a změnu v proporcionalitě dětské postavy. Dítě se obvykle koncem svého předškolního věku tzv. „vytáhne“. Tím se myslí, že má dítě výrazněji delší horní i dolní končetiny, ale hlava v tomto období roste naopak pomaleji. Abychom mohli zhodnotit tuto změnu, využíváme k tomu tzv. filipínskou míru. Dítě vzpaží pravou končetinu, poté ji ohne v lokti tak, aby předloktí leželo na temeni hlavy. Dítě zkouší, zda si dosáhne na levé ucho.

Zdravotní stav má před nástupem dítěte do školy také velký vliv. Jde o to, že chronická nemoc, ale také běžné a časté nemoci, by mohly způsobovat velkou absenci (Bednářová a kol., 2017).

Psychická připravenost je dána zejména zráním centrální nervové soustavy. Ta ovlivňuje mentální schopnosti, zejména kvalitu vnímání, myšlení, schopnosti udržení pozornosti a soustředěnosti, ale také úroveň komunikačních a řečových dovedností (Bednářová a kol., 2017).

Na motivovanost pro školní práci a prožívání školní výuky má významný vliv sociální a citová zralost a připravenost dítěte. Základním projevem této zralosti je schopnost dítěte odloučit se od rodičů po celou dobu školní docházky. Dále také respektování jiného cizího člověka, regulace nevhodného projevu chování a vyvinutí přiměřeného úsilí při činnosti a školní práci bez ohledu na to, zda dítě činnost a práce baví, či nebaví (Bednářová a kol., 2017).

Pokud je vývoj dítěte v některé z těchto oblastí zpomalený nebo dítě není schopno zahájení školní docházky, mluvíme o nepřipravenosti, tedy o školní nezralosti. Nepřipravenost dítěte na školní docházku může být v důsledku rozdílného kulturního

stavu rodiny a její sociální situace, kdy děti pochází ze slabých sociálních rodin nebo děti z rodin cizinců. Další z důsledků může být nezralost v pravém slova smyslu nebo nezpůsobilost, která není pouze dočasná, ale může se jednat o snížení intelektu či psychické postižení (Bednářová a kol., 2017).

Jiřina Bednářová společně s Vlastou Šmardovou popisují v knize Školní zralost (2010) oblasti, které jsou důležité při posuzování školní zralosti následovně:

- tělesný (somatický) vývoj a zdravotní stav,
- úroveň vyspělosti poznávacích (kognitivních) funkcí,
- úroveň průceschopnosti (pracovní předpoklady, návyky),
- úroveň zralosti osobnosti (emocionálně-sociální).

Tělesný vývoj a zdravotní stav posuzuje dětský lékař, který to má ve své kompetenci. Zdravotní stav mohou posuzovat zároveň i další odborníci, např. dětský neurolog, imunolog, alergolog, atp. Stává se, že někdy podceňujeme význam faktorů ovlivňující raný vývoj dítěte a vliv některých chronických onemocnění či somatických vad pro školní způsobilost. Je tedy na místě, aby v rámci komplexního posuzování školní zralosti se dokládaly i podklady od jiných odborníků (Bednářová, Šmardová, 2010; Jucovičová, Žáčková, 2014).

Šestileté dítě je plné energie a má velkou potřebu neustálého pohybu. Často se snadno unaví. Dítě v tomto věku zvládá koordinaci pohybů a jeho jemná motorika se neustále rozvíjí (Kreisllová, 2008).

Aby dítě zvládalo základy trivia, tedy čtení, psaní a počítání, je důležité, aby dosáhlo dostatečné úrovně rozumových schopností a rovnoměrnosti vývoje ve všech jednotlivých oblastech. Do skupiny týkající se kognitivních předpokladů patří schopnosti jako je vizuomotorika, grafomotorika, sluchové vnímání, zrakové vnímání, řeč, vnímání času, prostoru a základní matematické představy (Bednářová, Šmardová, 2010).

Dítě má v předškolním věku představu o čase, začíná chápat koloběh životních dějů, zvyšuje se u něj doba soustředění se na činnost. Dítě je zároveň i velmi zvědavé, proto klade velmi rádo spoustu otázek. Zjišťuje, jak fungují různé věci a nejlépe se učí prostřednictvím objevování (Kreisllová, 2008).

Pokud má dítě při výuce plně využívat své dílčí schopnosti a dovednosti, a také mentální předpoklady, musí mít chuť k poznávání a zájem k učení. Zároveň je důležitá schopnost volní koncentrace pozornosti, kterou dítě vynakládá na jistou činnost. Je na místě, aby dítě v tomto věku mělo přiměřený smysl pro povinnost, zodpovědnost a uvědomování si toho faktu, že se musí úkol dokončit (Bednářová, Šmardová, 2010).

V předškolním věku dítě začíná ovládat své emoce, vnímá pocity i ostatních lidí a dokáže rozlišovat dobro a zlo. Co se týče emocionálního vývoje, je dítě schopné, u většiny případů, odloučit se na nějaký čas od rodiny (Budíková a kol., 2004; Kreislová, 2008).

I když dítě v tomto období už začíná své emoce ovládat, i přesto jsou značně intenzivní. Dítě mnohdy prožívá emocionální výkyvy, což může zapříčiňovat problémy v soužití a následném usměrňování jeho chování (Hurlock, 1975).

Z hlediska sociálního vývoje dítě přijímá autoritu dospělého a napodobuje jeho chování. Dítě má schopnost navazovat vztahy se svými vrstevníky, najít si kamarády a komunikovat se svým okolím. Dítě se v některých případech přeceňuje a u činností se snaží více, než na co mu stačí jeho schopnosti a síla (Budíková a kol., 2004; Kreislová, 2008).

Vstup dítěte do ZŠ

Vstup dítěte do základní školy je velmi významným a důležitým sociálním mezníkem. Dítě získává novou životní roli, a to roli školáka. Dítě před zahájením povinné školní docházky projde zápisem a poté prvním slavnostním dnem ve škole. Tento slavnostní den potvrzuje počátek nové životní fáze a jednoznačnou proměnu dalších z jeho životních rolí (Vágnerová, 2000).

Role školáka představuje jak aktuální, tak i zásadní změnu životního stylu, kdy se začínají zvyšovat nároky a klade se větší důraz na plnění těchto nároků. Tato role ovlivní rozvoj dětské osobnosti a zbývajícího dětství zásadním způsobem (Vágnerová, 2000).

S nástupem dítěte do první třídy základní školy se musí děti přizpůsobovat novému prostředí, autoritám, spolužákům a novým pokynům (Kutálková, 2014).

Role školáka a nástup dítěte do první třídy neovlivňuje pouze dítě samotné, kdy je touto rolí ovlivněna jeho budoucnost, ale přichází i změna v životě celé jeho rodiny (Kropáčková, 2008).

Základní kritéria pro vstup dítěte do první třídy základní školy

Pro vstup dítěte do první třídy ZŠ jsou určena základní kritéria, kterými jsou:

- Věk

Každý rodič má za povinnost přihlásit své dítě do základní školy podle § 36 školského zákona č. 561/2004 Sb.

Ve většině případů děti, u kterých dojde k dovršení šestého roku života před tím, než začne školní rok, jsou schopné zahájit povinnou školní docházku bez sebevětších problémů, a také přijmout roli školáka. Může se stát, že dítě není po dovršení šestého roku psychicky, fyzicky a ani sociálně zralé. V tomto případě mu může být odložena vzdělávací povinnost o jeden rok (Kropáčková, 2008).

Školský zákon říká: „*Pokud se u žáka v prvním roce plnění povinné školní docházky projeví nedostatečná tělesná nebo duševní vyspělost k plnění povinné školní docházky, může ředitel školy se souhlasem zákonného zástupce žákovi dodatečně v průběhu prvního pololetí školního roku odložit začátek plnění povinné školní docházky na následující rok.*“ (Školský zákon, hlava I, Povinnost školní docházky, § 36, Plnění povinné školní docházky, odst. 3).

- Zralost smyslového vnímání

Dítě by mělo dokázat rozeznat první hlásku ve slově a uvnitř slova a také rozlišit počet slabik ve slově. U dětí v tomto věku by bylo ideální trénovat i rozlišení hlásky, která se nachází na konci daného slova. Ale tento úkon je pro předškolní děti velice náročný a složitý.

Na konci předškolního věku by mělo být zrakové vnímání vyztážené natolik, aby bylo dítě schopné odlišit tvary, barvy, ale i detaily a rozlišení zrcadlově převrácených obrázků.

- **Zralost rozumová**

Před vstupem do základní školy by mělo dítě znát jak základní barvy (červená, žlutá, modrá, zelená), tak i barvy doplňkové (oranžová, hnědá, fialová, růžová, šedá). Dítě by se mělo umět dobře orientovat v prostoru a lépe zvládat pravolevou orientaci. Jestliže jde o časovou orientaci, dítě nemusí znát přesné měsíce v roce a hodiny, ale základní orientaci v čase by mělo být schopné rozlišit (ráno, odpoledne, večer, včera, dnes).

Dítě by také mělo mít základní početní představy. Mělo by umět rozlišit, čeho je méně či více nebo stejně. Dále by mělo mít schopnost třídít předměty podle barvy, druhu a velikosti. Umět používat pojmy nadřazené a podřazené, např. zvíře – pes.

V myšlení dítěte by mělo dojít k odpoutání se od prezentismu a egocentrismu. Dítě by se mělo na svět dívat více realisticky. Dochází také k přechodu od názorného myšlení k myšlení logickému (Kropáčková, 2008).

- **Úroveň komunikace**

Dítě by mělo umět srozumitelně vyjádřit své názory, potřeby a pocity. Mělo by být schopno rozlišit určité druhy komunikace v závislosti na tom, s kým mluví. Pokud bude dítě komunikovat s dospělou osobou, používá zdvořilejší způsob mluvy. Pokud dítě komunikuje s vrstevníky, vyjadřuje se přímo, bez toho aniž by se vyhýbal výrazům, které by byly nepřijatelné právě pro dospělé (Vágnerová, 2000).

- **Lateralita**

Lateralita je pojem, který znamená přednostní užívání jednoho z párových orgánů. Týká se to jak ruky, nohy, tak i smyslových orgánů (očí, uší). Podle toho, který orgán je více užívaný, rozlišujeme, zda jde o praváctví, leváctví, nebo o ambidextrii (tj. nevyhraněná lateralita). Preference ruky má největší vztah ke stranovým nesouměrnostem mozku (Zelinková, 2011).

- **Úroveň pozornosti**

Dítě by mělo umět dokončit práci, kterou si samo začalo a dokázat se soustředit a v klidu poslouchat pohádku či příběh.

- **Úroveň paměti**

Dítě v předškolním věku by mělo být schopné zapamatovat si šest až sedm slov, písničku a básničku (Kropáčková, 2008).

- **Emoční zralost**

Dítě je schopné odloučit se od rodiny, zejména od matky a ovládat své emoce. Rozvíjí se u něj smysl pro spravedlnost a dodržování pravidel. Těmito znaky ukazuje svou emoční stabilitu (Kreisllová, 2008).

- **Pracovní zralost**

Od dítěte začínající povinnou školní docházkou se očekává jistá míra vytrvalosti, úsilí, pracovní schopnosti a soustředěnosti na namáhavější úkoly (Langmeier, Krejčířová, 1998).

- **Úroveň sebeobsluhy**

Dítě si dokáže bez doprovodu dospělého člověka dojít samostatně na toaletu, umí se samo obléknout a jíst příborem (Kropáčková, 2008).

- **Sociální zralost**

Dítě by mělo zvládnout určité role, mělo by umět dokázat komunikovat přijatelným způsobem (poprosit, poděkovat) a dokázat respektovat běžné normy chování k rodičům, k autoritě a ke svým kamarádům (Vágnerová, 2000).

Odklad povinné školní docházky

Odklad povinné školní docházky je vymezen v § 37 školského zákona 561/2004, a to takto: „*Není-li dítě po dovršení šestého roku tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte do 31. května kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházkou, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení a odborného lékaře nebo klinického psychologa. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.*“ (Berčíková, Šmelová, Stolinská a kol., 2014).

Povinný předškolní rok vzdělávání

„Novela školského zákona, zákon č. 178/2016 Sb. zavádí s účinností od září 2017 povinné předškolní vzdělávání a zavádí individuální vzdělávání dětí jako možnou alternativu plnění povinného předškolního vzdělávání v mateřské škole.“

§34 a, odst.1 školského zákona uvádí, že *„od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, je předškolní vzdělávání povinné, není-li dále stanoveno jinak.“*

Zákonný zástupce dítěte má vzhledem k povinnému předškolnímu vzdělávání povinnost přihlásit své dítě k zápisu v tom kalendářním roce, ve kterém začíná tato povinnost předškolního vzdělávání dítěte. Dítě, které má předškolní vzdělávání povinné, se vzdělává v mateřské škole, jež je zřízená obcí, ve které má dítě místo trvalého pobytu.

Cíle předškolního vzdělávání:

Cílem předškolního vzdělávání je podporování rozvoje osobnosti dítěte předškolního věku. Předškolní vzdělávání se dále podílí na zdravém, citovém, rozumovém a tělesném rozvoji dítěte. Dále se podílí na osvojení si základních pravidel chování, životních hodnot a mezilidských vztahů. Dalším cílem předškolního vzdělávání je vytváření základních předpokladů pro pokračování ve vzdělávání. To totiž napomáhá k vyrovnání nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání (Školský zákon, Předškolní vzdělávání, § 33, Cíle předškolního vzdělávání, odst. 1).

2.1.3 Jednotlivé percepce dítěte předškolního věku

Percepce, nebo-li vnímání, je součástí poznávacích procesů, kdy zprostředkovává informace jak o vnějším, tak i vnitřním prostředí. Primární vnímání zpracovává informace, které se dostaly do mozku pomocí čidel, jako je oko a ucho (Zelinková, 2011).

Olga Zelinková rozděluje ve své knize „Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program“ (2011) percepce následovně:

- Vestibulární percepce

V našem uchu máme všichni umístěný vestibulární aparát, který slouží k vnímání rovnováhy. Vestibulární aparát působí na držení těla, prostorovou orientaci a prostorové

představy. Rovnováhu lze rozlišit na statickou, kdy se jedná například o stoj na jedné noze, a na rovnováhu dynamickou, což je chůze, běh a skoky. Pokud se u dítěte vyskytne porucha rovnováhy, může to značit příznak některých závažných onemocnění.

- **Kinestetická percepce**

Kinestetické vnímání je učení o pohybových pocitech a vzniká při tření kloubních ploch, svalového napětí, šlach a zajišťuje dítěti vnímání vlastních pohybů.

- **Taktilní (hmatová) percepce**

Důležitým prostředkem pro poznávání našeho světa je hmat. V prenatalním období dokáže dítě reagovat na taktilně-kinestetické podněty. Novorozenec dokáže rozlišit a vnímat teplotu, doteky i změny poloh. Taktilně-kinestetická stimulace dítěti přináší tělesné i citové prožitky. Měla by tedy začít ihned po narození dítěte. Jak změny poloh, tak i doteky, dokážou u novorozenců vyvolávat několik odlišných reflexů. Taktilní percepce slouží k poznávání a k bezprostřednímu vnímání reality.

- **Zraková percepce**

Na svět přichází novorozenec již s vyvinutým orgánem zraku. Novorozenec je schopný vnímat předměty, které se nachází v jeho zorném poli. Zorné pole je ve vzdálenosti přibližně 30 cm. Dítě okolo druhého týdne sleduje lidský obličej, od osmého měsíce sleduje předmět, který se pohybuje a nepřechází středovou čáru.

Dítě v batolecím období rozlišuje předměty podle barvy a tvaru. V předškolním věku dítě nevnímá celek jako nějaký souhrn detailů a ani nerozlišuje základní vztahy mezi nimi. Upoutávají ho zejména nápadné vlastnosti, kterými může být například barva. Zrakové vnímání a jeho rozvoj má velký význam pro počáteční vyučování ve školním věku, kdy se toto vnímání stává diferencovanějším a dítě zvládá citlivěji analyzovat celek na části.

Dle souvislosti s vývojem myšlení, rozdělujeme zrakovou percepci na zrakovou diferenciaci, analýzu a syntézu.

- **Sluchová percepce**

Právě sluchové vnímání má schopnost rozlišovat, přijímat a interpretovat zvuky různých kvalit (řečových i neřečových). Sluchové vnímání se začíná vyvíjet již v prenatalním období. Plod dokáže vnímat sluchové podněty z vnitřního i vnějšího

prostředí pomocí modifikované amniové tekutiny. V pátém měsíci vnímá především tlukot matčina srdce a od šestého měsíce reaguje různými pohyby na dané zvuky. Novorozenec pár dní po narození reaguje na hlas matky a v dalších týdnech vyvíjí aktivitu, která vede k lepšímu vnímání hlasu. V kojeneckém období je dítě schopné rozeznat hlas, i když mluvícího člověka nevidí. V batolecím období dochází ke zdokonalování naslouchání řeči, kdy dítě přesněji rozlišuje a vnímá zvukové podněty.

V předškolním věku je dítě schopné rozdělit slova na slabiky za pomoci vyteskávání a ke konci tohoto období poznává i první hlásku, popřípadě poslední hlásku ve slově. Dítě v tomto období zvládá určit, zda slyší dvě stejná slova nebo ne (Zelinková, 2011).

2.1.4 Grafomotorika, kresba, lateralita

Pro dítě předškolního věku a pro jeho přípravu ke školním činnostem (zejména ke psaní) má nezastupitelný význam rozvoj jemné motoriky. Tento rozvoj je vázán na vývoj hrubé motoriky, psychomotoriky a v neposlední řadě souvisí i s rozvojem v oblasti grafomotoriky a vizuomotoriky (Dvořáková, Kukačková, Lietavcová a kol., 2015).

Grafomotorika

Grafomotorika se považuje za cizí slovo, jelikož nemá jednoslovný český ekvivalent. Grafomotorika označuje pohyby, které jsou nutné pro psaní (Kutálková, 2014).

„Grafomotorika je soubor psychomotorických činností, které jedinec vykonává při psaní. Je ovlivněná úrovní hrubé motoriky, jemné motoriky, pohybovou koordinací, senzomotorikou“ (Valachová, 2015, s. 5).

„Rozvoj grafomotorických pohybů postupuje od ramenního kloubu přes zápěstí, až po pohyby dlaně a prstů, usměrňuje používání nácvikového grafického materiálu, držení těla i sklon a velikost plochy grafomotorického záznamu dítěte“ (Valachová, 2015, s. 5).

Zvládnutí jednotlivých grafomotorických prvků není podmíněno pouze věkem dítěte, ale dispozicemi a jejich procvičováním (Dvořáková, Kukačková, Lietavcová a kol., 2015).

Grafomotorické schopnosti dítěte ve školním věku mají velký vliv na psaní. Pokud je grafomotorika u dítěte neobratná, můžou nastat potíže s učením se psát jednotlivé

tvary písmen. Písmo by mohlo být v tomto případě neúhledné. Tato neobratnost se dále odráží i na tempu psaní (Bednářová, Šmardová, 2010).

Jednotlivé grafomotorické prvky podle postupnosti dělíme na svislou a vodorovnou čáru, kruh, tečky, horní a dolní oblouky, šikmé čáry pomocí opěrných bodů, spirály, šikmé čáry jedním směrem, šikmé čáry všemi směry, vlnovky, elipsy, zuby, vrchní a spodní spojené oblouky, horní a spodní smyčky, smyčky ve vertikálním postavení, osmičky, horní a spodní arkády.

Kresba

O dětskou kresbu se zajímají odborníci různých profesí, jako jsou psychologové, speciální pedagogové a pedagogové. Dětská kresba může těmto odborníkům poskytnout orientační odhad úrovně vývoje jejich rozumových schopností, a to zejména u dětí předškolních a mladších školních dětí. Kresba může pomoci k zachycení deficitů v oblasti motoriky, vizuální percepce a vizuomotorické koordinace (Mlčáková, 2009).

Kresba je považována za jednu z metod pedagogické diagnostiky, kdy byly původně hodnoceny poznávací složky vývoje dítěte, především motorika a vnímání. Po delším časovém rozmezí psychologové analyzovali kresbu jako projev vitality, aktivity, citového života dítěte a jeho prožitků (Zelinková, 2011).

Kresba se rozvíjí kolem druhého roku dítěte, kdy dítě bere do ruky psací náčiní a má radost z toho, když nakreslí (zanechá) nějakou stopu. Dále se grafický projev vyvíjí a je v něm odraz rozumového chápání světa (Zelinková, 2011).

V předškolním věku patří volná kresba k radostnému sebevyjádření dítěte. Dítě totiž dokáže vždy přijmout kresbu takovou, jaká je. Bezpodmínečné přijetí výtvaru podněcuje tvořivost. Při kreslení a malování uvolňuje svoji ruku a získává nové zkušenosti (Budíková, Krušinová, Kuncová, 2004).

Kresba je vizuální znamení, které zastupuje slovní projev. V době, kdy dítě dosáhne určitého stupně vývoje, je spojení mezi tím, co dítě kreslí, a tím, čím je kresba zastoupena, velice vágní. Dítě si samo určuje, co kresba představuje až poté, co kresbu ztvární (Langford, 2005).

Kreslení souvisí s celkovou vyspělostí dítěte. V kresbě dítěte se objevují prvky, které jsou dány pro určitý vývojový stupeň a dítě v tom samém věku většinou kreslí

podobným způsobem. Kresba nemusí být na stejné úrovni, jako je úroveň rozumových schopností. Děti, které jsou průměrně až vysoce inteligentní, mají často podprůměrné kresby. Jsou ale i děti, které mají podprůměrný intelekt, ale kresby mají průměrné.

Dítě dokáže v pátém roce rozlišovat a znázorňovat hlavu, trup i končetiny, kdy je ale většinou kreslí pouze jednou čarou. Některé děti kreslí ruce a nohy dvojitou čarou, a některé děti mají kresbu obohacenou o vlasy, uši, pupík a prsty na ruce. Kolem šestého roku děti kreslí ruce a nohy častěji dvojitou čarou, tedy dvojdímní. Jednotlivé části těla jsou na správnějším místě a jsou lépe připojené. Lidská postava je členěná na hlavu a trup více zřetelně. K trupu jsou zasazeny ruce a směřují buď do stran, nebo vzhůru. Hlava bývá většinou kreslena s vlasy a v obličejové části jsou vyznačeny detaily, jako jsou například oči, nos a pusa (Bednářová, Šmardová, 2010).

Vývoj kresby

Jedny z prvních grafomotorických prvků jsou ve spontánní kresbě kruhy a čáry, které navazují na motanice a čmáranice. Dítě z těchto grafomotorických prvků dále kreslí postavy ve tvaru „hlavonožce“. Postupně začíná přibývat více kresebných námětů. Další z grafomotorických prvků, který se objevuje, je oblouk. Ten navazuje na kresbu spirál (horního a dolního oblouku a hlemýžďů). Poté přibývají vlnovky a okolo pátého roku i ostré obraty (zuby). Pokud dítě zvládá nakreslit zuby, znamená to, že zvládá kreslení šikmých čar. Po pátém roce už dítě dokáže nakreslit i horní a dolní smyčky. Těsně před nástupem do základní školy kreslí horní a dolní oblouky s vratným tahem (Bednářová a kol., 2017).

Lateralita

„Lateralita znamená přednostní užívání jednoho z párových orgánů, tj. ruky, nohy, smyslových orgánů, a je odrazem aktivity odpovídajících korových polí mozku. Podle převahy užívaného orgánu rozlišujeme praváctví, leváctví a ambidextrii, (tj. nevyhraněnou lateralitu, při které dítě (ale též dospělý) používá obou rukou na stejné úrovni“ (Zelinková, 2011, s. 104).

Preference ruky má ke stranovým nesouměrnostem mozku nejvýznamnější vztah. Ve třech letech je už zřejmá preference ruky, která závisí na vrozeném základu dominance mozkových hemisfér. V dalším roce se vyhraňuje laterální preference výrazněji. Můžeme to chápat tak, že dítě vykonává určitou činnost raději a lépe jednou

rukou. Ruka, která je u dítěte dominantnější, se uplatňuje ve složitějších úkonech, které jsou náročné na koordinaci.

Když mluvíme o souhlasné lateralitě, znamená to, že dítě přednostně užívá stejnou ruku i smyslový orgán. To znamená pravá ruka a pravé oko. Pokud to tak u dítěte není, označujeme tento stav jako lateralitu zkříženou, jiným názvem „nesouhlasnou“, kdy je u dítěte dominantní pravá ruka a levé oko. U dětí je souhlasná lateralita častější než zkřížená (Zelinková, 2011).

Může se stát, že dítě v předškolním věku střídá ruce při kreslení. Pokud si nejsme jisti, která ruka je u dítěte dominantní, zaměříme se na zjištění laterality oka a ruky. Dítě tedy pozorujeme při spontánních činnostech, ale i při motivovaných a záměrných činnostech. Dítě sledujeme při volné hře, při sebeobsluze a při každodenních činnostech. Je důležité pozorovat, která ruka je aktivnější a obratnější. Lateralitu oka můžeme zjistit tím, že vyzkoušíme dítě, aby se podívalo klíčovou dírkou, do papírové trubičky nebo náhledem do lahvičky (Bednářová, Šmardová, 2010).

Lateralitu můžeme diagnostikovat pomocí testu „Zkouška laterality“ od panů Matějčka a Žlaba. Tuto zkoušku tvoří 12 úkolů pro horní končetiny. Může ji s dětmi provádět jak psycholog, lékař, tak i pedagog (Zelinková, 2011).

Pracovní návyky při kreslení a psaní

Aby dítě v předškolním věku dodržovalo správné návyky při kreslení a psaní, měla by ho podporovat zejména paní učitelka. Ta dohlíží na to, aby dítě správně sedělo u kreslení, dbá na správné držení tužky a v neposlední řadě učí dítě, jak pracovat s uvolněním ruky a s jeho napětím. Všechny tyto návyky významně poznamenávají budoucí výkony dítěte ve škole, které se týkají zejména psaní (Dvořáková, Kukačková, Lietavcová a kol., 2015).

Správné návyky při kreslení a psaní jsou v různé odborné literatuře popisovány podobně. Autorky Hana Dvořáková, Michaela Kukačková, Martina Lietavcová, Hana Nádvořníková a Eva Svobodová popisují v knize „Rozvíjíme dovednosti hrubé a jemné motoriky u dětí“ (2015) pracovní návyky při kreslení a psaní následovně:

- **Výběr psacích a kreslicích potřeb**

Na úchop psacího náčiní, tlak na podložku a celkový grafický projev má velký vliv volba psacího náčiní. Měkčí tužky nebo pastelky dobře vedou stopu, proto na ně dítě nemusí tlačit. Vhodný tvar psacího náčiní je tzv. trojhranný program, mezi který zařazujeme pastelky a tužky, které mají trojúhelníkový průměr. Každá strana tužky je tedy určena pro oporu jednoho prstu. Pokud se stane, že dítě nedrží správně psací náčiní, můžeme si sami vyrobit z moduritu trojhranné násadky (Dvořáková, Kukačková, Lietavcová a kol., 2015).

- **Poloha těla při kreslení a především sezení**

Poloha těla ovlivňuje zásadním způsobem pohyblivost jednotlivých kloubů, uvolnění a koordinaci kloubů. Významný vliv má i na fyzickou a psychickou pohodu dítěte při kreslení. Dítě by při kreslení mělo využívat více různých poloh. Dítě může kreslit ve stoje na tabuli, která je ve výšce očí dítěte, u svislé plochy nebo na papír položený na stole. Během kreslení ve stoje by se kreslicí ruka neměla opírat o tabuli a druhá ruka, kterou dítě nekreslí, by se měla zapřít nataženou paží o zeď. Dále může dítě kreslit vkleče na zemi, mokrou houbičkou na lino nebo na papír. Díky kreslení ve stoje či vkleče se dítěti uvolňuje ramenní kloub. Nejčastější poloha při kreslení u dítěte je poloha v sedu, kdy se v této poloze uvolňuje loketní kloub, zápěstí a prsty (Dvořáková, Kukačková, Lietavcová a kol., 2015).

- **Úchop psacího náčiní**

Nejpohodlnější držení tužky využívá tři prsty. Tužka leží na prostředníku, ukazovák a palec tužku ze shora přidržují. Při manipulaci s tužkou do různých směrů jsou ostatní svaly ruky uvolněné (Kutálková, 2014).

Palec přidržuje psací náradí z pravé/levé strany ze shora a je mírně ohnutý. Nad palcem by měl přechýlat ukazováček a měl by směřovat k hrotu. Prostředníček ho poté přidržuje prvním článkem prstu zprava. Poslední dva prsty se lehce dotýkají a jsou mírně ohnuty dovnitř dlaně ruky (Valachová, 2015).

U dětí by měl být navozen špetkový úchop. Ten by se měl objevovat u dítěte už okolo třetího roku. Pokud dítě nedošlo k navození špetkového úchopu, mělo by k tomu dojít ještě před tím, než dítě nastoupí do základní školy, a tím předejít obtížím při psaní (Bednářová a kol., 2017).

U pravorukých dětí by měl horní konec tužky či pastelky směřovat k pravému rameni. U levorukých dětí je to naopak (Svobodová, 1998).

- **Postavení ruky při kreslení a psaní**

Horní konec tužky směřuje do oblasti mezi loktem a ramenem. Konec tužky spolu s ramenem svírají dohromady úhel 45° (Bednářová a kol., 2017).

Naklonění pracovního listu pravým horním rohem nahoru usnadní správné postavení ruky při kreslení nebo psaní. Druhá ruka přidržuje papír, aby se nehýbal (Dvořáková, Kukačková, Lietavcová a kol., 2015).

- **Uvolnění ruky při psaní**

Grafický výkon dítěte významným způsobem ovlivňuje uvolněnost ruky a jeho chuť do kreslení (Bednářová a kol., 2017).

K unavení ruky za krátkou dobu může dojít ve chvíli, kdy dítě vyvine nadměrný tlak psacího náčiní na podložku. Nadměrný tlak na psací náčiní je patrný už z linie kresby a z držení tužky. Linie kresby je kostrbatá, často přerušovaná a vytlačená na papír (Dvořáková, Kukačková, Lietavcová a kol., 2015).

Dítě, u kterého dojde k osvojení si správných návyků při kreslení a psaní, bude všechny tyto návyky následně uplatňovat při psaní na základní škole (Bednářová a kol., 2017).

2.2 Pedagogická diagnostika

Pojem pedagogická diagnostika je poměrně mladý název, a to samé můžeme říci i o pedagogické diagnostice jako vědním oboru (Zelinková, 2011).

„Pedagogická diagnostika je speciální pedagogická disciplína, která se zabývá objektivním zjišťováním, posuzováním a hodnocením vnitřních a vnějších podmínek i průběhu a výsledků výchovně vzdělávacího procesu. Na základě těchto zjištění jsou potom vyslovovány prognostické úvahy a navrhována pedagogická opatření“ (Zelinková, 2011, s. 11).

Pedagogická diagnostika je určena všem, kteří se zabývají vývojem předškolního dítěte a s dětmi pracují. To jsou pedagogové mateřských škol, rodiče, speciální

pedagogové, logopedové, psychologové. Pedagogická diagnostika je dále určena pedagogy základních škol, kdy se položky pro věk 5 až 6 let využívají při posouzení školní zralosti při zápisu do školy, a i pro zahájení školní docházky (Bednářová, Šmardová, 2011).

Základní význam pedagogické diagnostiky je posouzení, zjištění stavu a hodnocení. Diagnostika zahrnuje určitou posloupnost činností, které vedou k diagnóze (Šmelová, 2016).

Olga Zelinková (2011) dělí pedagogickou diagnostiku na čtyři typy následovně:

- **Diagnostika normativní**

V této diagnostice je výsledek jedince v určité zkoušce srovnáván s výsledky reprezentativního vzorku populace ve stejné zkoušce.

- **Diagnostika kriteriální**

Jde o srovnávání s vnějšími měřítky a s objektivně vymezenými úkoly. Zkoušky poté vycházejí z analýzy určité dovednosti a směřují k určení úrovně, na které se dítě nachází.

- **Diagnostika individualizovaná**

Tato diagnostika směřuje k hodnocení dítěte pouze ve vztahu k dítěti samému bez porovnávání s vrstevníky. Sleduje postup a porovnává dosaženou úroveň za určitý časový úsek.

- **Diagnostika diferenciální**

Slouží k rozlišení obtíží, které mohou mít stejné projevy, ale různé příčiny, jako je například nekázeň a zvýšená pohybová aktivita dítěte. Tyto příznaky mohou být projevem jak ADHD, tak i nesprávného výchovného vedení (Zelinková, 2011).

2.2.1 Pedagogická diagnostika ve vztahu k RVP PV

Učitelka MŠ hodnotí v rámci pedagogické diagnostiky výsledky vzdělávání, které vyplývají z kurikula předškolního vzdělávání. RVP PV (2018, s. 48) popisuje pedagogickou diagnostiku jako průběžnou a systematickou činnost učitele, která směřuje k pedagogické diagnóze. Jako učitelka MŠ dítě vidíme, pozorujeme jej a posuzujeme jeho osobnost zcela komplexně v rámci pedagogické diagnostiky.

Učitelka MŠ také posuzuje osobnost dítěte z hlediska jeho vlastností, schopností, zájmů, potřeb a perspektivy jeho rozvoje. Pokud mluvíme o pedagogické diagnostice, nejedná se o jednorázové hodnocení, ale o hodnocení průběžné.

RVP PV (2018) zdůrazňuje, jak obrovský význam má průběžná pedagogická diagnostika. Díky ní učitelé sledují a zjišťují, jakých pokroků dítě dosáhlo, jelikož je nutné je dokumentovat. Vzdělávací pokroky u každého dítěte je nutné dokumentovat. Učitelům k tomu napomáhá každodenní, systematické a dlouhodobé pozorování. Každý učitel si musí vytvořit přehledný, smysluplný a účelný systém sledování a způsob, jakým si bude zaznamenávat pokroky dítěte.

Aby mohla učitelka MŠ pozorovat rozvoj a posuny dítěte, slouží jí k tomu klíčové kompetence, jež jsou dále rozpracované do očekávaných výstupů, tedy výstupů, kterých by mělo dítě do určité úrovně dosáhnout. Tyto výstupy představují jakousi způsobilost, kterou děti v průběhu dané etapy zdokonalují a dosahují tak cílové úrovně (klíčových kompetencí).

RVP PV (2018) popisuje klíčové kompetence jako soubor požadavků na vzdělání, jež zahrnují podstatné vědomosti, dovednosti a schopnosti, které jsou univerzálně použitelné jak v běžných pracovních situacích, tak i v situacích životních. K tomuto souboru požadavků patří kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a interpersonální, kompetence činnostní a občanské. Učitel musí zvládat orientaci v utváření klíčových kompetencí, které podstatným způsobem jeho práci usměrňují (pomáhají mu ve volbě metod a forem práce).

Abychom mohli ohodnotit individuální pokroky dítěte a sledovat jeho další rozvoj, měli bychom si vést pravidelnou dokumentaci, kde můžeme využít například portfolio, které je efektivní formou prezentace vývoje dítěte.

2.2.2 Metody pedagogické diagnostiky

Popisují zde metody, se kterými pracuji v praktické části své bakalářské práce.

Pozorování

Mezi nejčastěji využívané metody, které směřují k poznání dítěte v mateřské škole, patří právě pozorování. Pozorování může být záměrné (plánované), s formalizovanými písemnými záznamy nebo nahodilé, ze kterého si učitelka dělá poznámky, které po

nějakém čase sumarizuje. Pokud si zaznamenáváme výsledky pozorování do připravených záznamových archů, mluvíme o strukturovaném pozorování. V případě, že si píšeme sledované projevy dítěte na běžný list či do deníku, mluvíme o nestrukturovaném pozorování. Pozorování je zaměřeno na projevy dítěte, které lze slyšet, měřit a vidět.

Anamnéza

Anamnéza nám slouží ke zjištění informací z již uplynulého života dítěte. Anamnézu rozlišujeme na osobní, rodinnou, školní či sociální. Osobní anamnéza nám poskytuje informace, které se týkají rozvoje psychomotoriky, řeči, grafomotoriky, vývoje kresby a hry. Získáváme zde informace o jeho zdraví, nemocech, úrazech, alergiích, apod. Rodinná anamnéza nám poskytuje informace o velikosti a struktuře rodiny, o stylu a způsobu výchovy, o vztazích v rodině. Školní anamnéza nám poskytuje naopak informace o tom, jak se dítě začleňuje mezi vrstevníky, jaké má zájmy, jaké má způsoby projevu chování vůči ostatním dětem, učitelkám, a jak dítě reaguje na režim mateřské školy.

Dotazníky

Tuto metodu využíváme k získávání informací o vývoji dítěte v předcházejícím období písemnou formou. Dotazníky nám umožňují získat velké množství dat za krátký časový úsek. Většinou se jedná o nestandardizované dotazníky, které si vytvářejí samy učitelky pro svoji vlastní potřebu k získání vstupních (anamnestických) dat o dítěti.

Kresba

Každé dítě většinou rádo kreslí, a právě z tohoto důvodu jsou jejich kresby využívány jako diagnostický nástroj. V mateřské škole můžeme kresbu využít jako orientační informaci o celkovém vývoji dítěte a k mapování vývoje grafomotoriky. Kresba může vyjadřovat i aktuální emoční ladění dítěte nebo situace, které dítě nedokáže jiným způsobem vyjadřovat.

Testy

Testy patří k dalším diagnostickým nástrojům, které pomáhají učitelkám mateřských škol hlouběji poznat dítě. Ty se pomocí testů zaměřují zejména na pozornost složek kognitivních, emocionálně-sociálních, pracovních a somatických, které dítě získává

a rozvíjí je učením, sociální zkušeností, výchovou a vnějším prostředím. Tyto složky napomáhají dítěti k úspěšnému zvládnutí role školáka (Syslová, Kratochvílová, Fikarová, 2018).

Mezi standardizované testy, které jsou nejvíce využívány v mateřských školách, patří:

- **Orientační test školní zralosti (modifikace podle Jiráska)**

Celý test je tvořený třemi úlohami, mezi které patří kresba postavy, napodobení psacího písma a obkreslení skupiny teček. Tyto tři úlohy orientačního testu školní zralosti zjišťují, v jaké míře je vyspělá jemná motorika a schopnosti vizuo-motorické koordinace.

V úloze napodobení psacího písma i v úloze obkreslení skupiny deseti teček musí dítě vyvinout neskutečné úsilí a vůlí se přimět k tomu, aby splnilo zadané instrukce. Podle dokonalosti napodobení předlohy usuzujeme, jakou má dítě schopnost vizuo-motorické koordinace a analyticko-syntetického myšlení. Všechny tři úkoly se vzájemně doplňují svými nároky. Celý test trvá přibližně 15 až 20 minut.

Výkony v testu následně posuzujeme stupnicí od 1 do 5, kdy 1 bod značí nejlepší výkon a 5 bodů značí nejhorší výkon. Výkony posuzujeme dle daných kritérií.

Celkový výsledek testu je tvořený součtem známek ze všech třech jednotlivých úloh. Pokud dítě dosáhne hodnoty bodů 3 až 6, znamená to vysokou pravděpodobnost, že bude mít dítě úspěch ve škole a výsledek je tedy nadprůměrný. Pokud dítě dosáhne výsledku hodnoty bodů 7 až 11, výsledek je průměrný. Hodnota bodů 12 až 15 značí podprůměrný výsledek (Jirásek, 1970).

- **Zkouška laterality (Zdeněk Matějček a Zdeněk Žlab)**

Zkouška laterality je celkově tvořena dvanácti úkoly. Deset úkolů je určených pro horní končetiny a dva úkoly jsou určeny pro oči. Mezi úkoly pro horní končetiny patří vkládání korálků do lahvičky, zasouvání kolíčků do otvorů, vkládání klíče do zámku, házení míčků do krabičky, stisknutí ruky zkoušejícího, stlačení zkoušejícího rukou k zemi, sáhnutí si na ucho, nos, pusou, atd., zvednutí jedné ruky do výšky, zatleskání, navlékání nitě do jehly. Úkoly pro oči jsou průhled monoskopem a průhled kukátkem.

Aby došlo ke správnému provedení testu, musí mít dítě předměty ve stejné vzdálenosti od obou rukou. Úkoly, které má dítě provést, musí být dle instrukcí testové příručky.

Vyhodnocení testu probíhá na základě vypočítání vzorce kvocientu pravorukosti:

$$DQ = ((P + A / 2) / N) * 100$$

„Tento vzorec znamená součet všech čistě pravostranných reakcí plus polovina těch, které jsme hodnotili jako nevyhraněné, děleno počtem všech provedených zkouškových úloh násobeno stem“ (Matějček, Žlab, 1972, s. 12).

Při zjištění typu laterality docházíme ke konečnému výsledku, tedy jaký je vztah mezi dominancí ruky a oka. Tento výsledek slouží k diagnostice při poruchách učení (Matějček, Žlab, 1972).

Laterality se rozlišuje dle:

a) Stupně:

- vyhraněná, výrazná pravorukost,
- méně vyhraněná pravorukost,
- laterality nevyhraněná, neurčitá (ambidextrie),
- méně vyhraněné, mírné leváctví,
- vyhraněná, výrazná levorukost.

b) Vztahu mezi laterality ruky a oka:

- laterality souhlasná (dominance pravé ruky a pravého oka),
- laterality neurčitá (různé varianty vyhraněné či nevyhraněné dominance ruky a oka),
- laterality zkřížená (křížená dominance pravé ruky a levého oka nebo levé ruky a pravého oka)

(Bednářová, 2009).

Stupňová vlastnost laterality je vyjádřena v takovémto rozložení:

P	vyhraněné praváctví	DQ = 100 – 90
P -	méně vyhraněné praváctví	DQ = 89 – 75
A	nevyhraněná laterality (ambidextrie)	DQ = 74 – 50
L -	méně vyhraněné leváctví	DQ = 49 – 25
L	vyhraněné leváctví	DQ = 24 – 0

(Matějček, Žlab, 1972).

- **Edfeldtův reverzní test**

Edfeldtův reverzní test je určený pro děti předškolního věku, ale i pro děti raného školního věku. Test obsahuje 84 obrázků, které mají různé tvary a jsou zrcadlově obrácené. U dítěte se tímto způsobem diagnostikuje jeho zraková diferenciací a schopnost udržení pozornosti.

Před začátkem testu je důležité dítěti na šesti příkladových obrázcích ukázat, co má dělat a zároveň si ověřit, jestli dítě dostatečně rozumí všem instrukcím. Poté dítě může vypracovat celý test samostatně. V průběhu vypracovávání testu dítětem si musíme zaznamenávat, jaké má dítě reakce při práci a jakým způsobem se chová.

Ve vztahu k užití standardizovaných testů jsem byla zaškolená vedoucí práce.

Shrnutí teoretické části

Teoretická část bakalářské práce se skládá ze dvou hlavních kapitol, které odkazují na téma bakalářské práce *Diagnostika a možnosti stimulace rozvoje jednotlivých percepčí u dítěte předškolního věku*.

Úvodní kapitola se zabývá předškolním věkem. V první kapitole je popsána obecná charakteristika dítěte předškolního věku, školní zralost a připravenost, vstup dítěte do základní školy, základní kritéria pro vstup dítěte do základní školy, odklad povinné školní docházky. V této úvodní kapitole je zahrnutý i popis jednotlivých percepčí dítěte předškolního věku, popis grafomotoriky, kresby a laterality.

Ve druhé kapitole teoretické části se zabývám pedagogickou diagnostikou, která je dále rozdělena na další podkapitoly a to na Pedagogickou diagnostiku ve vztahu k RVP PV a na Metody pedagogické diagnostiky, jakož jsou například metoda pozorování, anamnéza, dotazníky, atd.

Znalost toho, čím jsem se zabývala v celé teoretické části je zásadní pro učitele, psychology, speciální pedagogy a vychovatele, kteří školní zralost či připravenost posuzují před vstupem do základní školy.

Všechny znalosti, které jsem získala během zpracování teoretické části, mohu dále využít během realizace praktické části. Zabývala jsem se několika testy, které dále využiji ke své pedagogické diagnostice. Díky znalostem, které se týkají základních kritérií pro vstup dítěte do základní školy, mohu sestavit stimulační program na jejich rozvoj. Tento stimulační program by měl podpořit oslabené funkce a usnadnit tak nástup dítěte do základní školy.

3 Praktická část

3.1 Cíle práce

Hlavní cíl:

1. Realizace pedagogické diagnostiky a pedagogické intervence.

Dílčí cíle:

1. Navázat spolupráci s mateřskou školou a rodiči dětí.
2. Provést pozorování 10 dětí.
3. Vypracovat vstupní pedagogickou diagnostiku.
4. Zpracovat stimulační vzdělávací program na rozvoj jednotlivých percepčí.
5. Realizovat stimulační program po dobu 10 týdnů.
6. Provést výstupní diagnostiku a zhodnotit, zda došlo u dětí předškolního věku k pokrokům.
7. Zpracovat kazuistické studie.

3.2 Metodika a plán zpracování praktické části

Časový harmonogram

Čas	Činnost	
Listopad 2018	Navázání spolupráce s MŠ a rodiči	
Prosinec 2018	Pozorování 10 dětí	5 návštěv – 2-3 hodiny dopoledne
Prosinec 2018	Vyhodnocení pozorování 10 dětí	
Leden 2019	Konzultace s paní učitelkou - výběr 5 dětí	
10.1. – 31.2.2019	Vstupní diagnostika u 5 dětí	Metody: <ul style="list-style-type: none"> • Anamnestický dotazník • Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková) • Orientační test školní zralosti (Jiráskův test) • Edfeldtův reverzní test • Zkouška laterality
1.2. – 13.2.2019	Vypracování stimulačního programu	
15.2. – 3.5.2019	Realizace stimulačního programu – 10 lekcí	
10.5.2019	Výstupní diagnostika	Metody: <ul style="list-style-type: none"> • Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková) • Orientační test školní zralosti (Jiráskův test) • Edfeldtův reverzní test
Červen - Srpen 2019	Vypracování kazuistických studií	

Charakteristika místa výzkumného šetření

Praktickou část jsem prováděla v mateřské škole, která se nachází ve městě, jež má 9 250 obyvatel. Mateřská škola sídlí ve staré zrekonstruované třípatrové budově. Je zde 5 tříd, z toho jedna je specializovaná pro děti s vadami řeči. Školní vzdělávací program vychází z RVP PV. Skládá se z obecné části, která je závazná pro všechna odloučená pracoviště a ze tří souborů ŠVP jednotlivých MŠ, které vycházejí ze specifických podmínek, zaměření a tradic a respektují společné záměry a cíle, které jsou v Souladu

s novým pojetím předškolního vzdělávání. ŠVP této mateřské školy se nazývá: „Svět dítěte“.

Výzkumný soubor

Všechny děti, se kterými jsem pracovala, navštěvují logopedickou třídu (třída specializovaná pro děti s vadami řeči), kde se jim dostává intenzivnější péče. Paní učitelka se každému dítěti věnuje každý den alespoň 10-15 minut. S dětmi procvičuje výslovnost daných písmen a zadává jim i úkoly na domácí přípravu. Vše každému dítěti píše do sešitu a za práci jim dává razítka či samolepky.

Tab. 1 Celkový průměrný součet bodů dosažených v pozorovacím archu od deseti dětí

Počet průměrných dosažených bodů jednotlivých dětí	
Dítě	Počet bodů
Dítě C ♂, FV= 6,1	9,1
Dítě E ♂, FV= 5,9	9,6
Dítě CH ♂, FV= 6,0	10,7
Dítě G ♂, FV= 6,1	15,9
Dítě H ♀, FV= 5,8	16,4
Dítě D ♂, FV= 5,7	17,6
Dítě I ♂, FV= 6,2	17,7
Dítě A ♂, FV= 5,9	18,7
Dítě B ♂, FV= 6,3	19,1
Dítě F ♂, FV= 6,0	19,2

V této tabulce jsou vyobrazeny celkové průměrné součty bodů ze všech vzdělávacích oblastí. Dle nejnižších dosažených celkových průměrných součtů bodů jsem vybrala pět dětí, se kterými budu následně pracovat.

Metody získání dat

K získání potřebných dat jsem využila tyto metody: Anamnestický dotazník, Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková), Orientační test školní zralosti (Jiráskův test), Edfeldtův reverzní test a Zkoušku laterality.

Metody zpracování dat

Všechna získaná data jsem zpracovala pomocí kazuistických studií.

3.3 Výsledky průzkumného šetření

3.3.1 Navázání spolupráce s MŠ a s rodiči dětí

Spolupráce s mateřskou školou byla navázána v listopadu 2018. S paní ředitelkou a vedoucí učitelkou mateřské školy jsme se dohodly, že budu s dětmi pracovat po dobu pěti měsíců.

Informovaný souhlas (příloha č. 1) jsem získala od rodičů na třídní schůzce v listopadu 2018.

3.3.2 Provedení pozorování 10 dětí

Z dané mateřské školy jsem převzala pozorovací arch, který se skládal z pěti vzdělávacích oblastí (příloha č. 3). Ke každé oblasti byly na základě RVP PV vybrány jednotlivé činnosti. Hodnocení na pozorovacím archu je na škále 1-5, čím je počet bodů větší, tím je výsledek lepší. V rámci 5 návštěv (2-3 hodiny dopoledne) jsem realizovala pozorování dětí na základě pozorovacího archu. Závěry svého pozorování jsem ještě konzultovala s paní učitelkou. Výsledky jednotlivých oblastí pozorovacího archu jsou vyobrazeny v přílohách 5-9. Celkový průměrný součet bodů ze všech vzdělávacích oblastí pozorovacího archu (příloha č. 10). Nejnižší průměrný počet dosažených bodů pozorovacího archu jsem vyobrazila v příloze č. 11.

Tab. 2 Jednotlivé oblasti

Jednotlivé oblasti	
Oblast 1	Dítě a jeho tělo
Oblast 2	Dítě a jeho psychika - jazyk a řeč
Oblast 3	Dítě a ten druhý
Oblast 4	Dítě a společnost
Oblast 5	Dítě a svět

Tab. 3 Nejslabší a nejsilnější oblasti

Oblast	Dítě				
	C ♂, FV= 6,1	E ♂, FV= 5,9	G ♂, FV= 6,1	H ♀, FV= 5,8	CH ♂, FV= 6
nejslabší	5	2, 3, 4	2, 3	2	2
nejsilnější	1	5	1	4	1

Ve vztahu k nejslabším oblastem jsem zpracovala stimulační vzdělávací program.

3.3.3 Vypracování vstupní pedagogické diagnostiky

K vypracování vstupní pedagogické diagnostiky jsem využila tyto metody: Anamnestický dotazník – rodiče dětí vyplnili anamnestický dotazník (příloha č. 4), Edfeldtův reverzní test (příloha č. 15), Orientační test školní zralosti (příloha č. 16), Zkoušku lateralitu a Test zpracovaný dle knihy „Diagnostika předškoláka“ dle autorek Klenkové a Kolbábkové (příloha č. 12). Výsledky testu dle knihy Diagnostika předškoláka jsou vyobrazeny v tabulce (příloha č. 13).

Diagnostiku jsem provedla během měsíce ledna 2019.

3.3.4 Zpracování stimulačního vzdělávacího programu

Na základě hodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka autorek Klenkové a Kolbábkové jsem vytvořila stimulační vzdělávací program (příloha č. 17). Pro tvorbu stimulačního programu jsem využila literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Inspirovala jsem se několika pracovními listy, ze kterých jsem využila pouze dva. Ostatní pracovní listy jsou mé autorské. Úkoly, motivaci, postup práce, obrázky i grafomotorické listy k daným úkolům jsem zpracovala sama. Pomůcky k daným úlohám jsem si vyrobila. Stimulační program obsahuje 30 pracovních listů, každý týden jsem využila 3 pracovní listy (ukázka pracovních listů - příloha č. 18).

3.3.5 Realizování stimulačního programu

Stimulační vzdělávací program jsem realizovala 1x týdně se všemi pěti dětmi. S dětmi jsem pracovala individuálně bez přítomnosti rodičů a paní učitelky. S každým dítětem jsem pracovala zhruba 30 minut v oddělené místnosti.

3.3.6 Provedení výstupní diagnostiky

Výstupní diagnostiku jsem provedla po realizaci stimulačního vzdělávacího programu skládajícího se z deseti lekcí.

K provedení výstupní diagnostiky jsem využila tyto metody: Orientační test školní zralosti (Jiráskův test), Edfeldtův reverzní test, Test zpracovaný dle knihy „Diagnostika předškoláka“ dle autorek Klenkové a Kolbábkové. Výsledky testu dle knihy Diagnostika předškoláka jsou opět vyobrazeny v tabulce (příloha č. 14). Bodování tohoto testu jsem vyobrazila v příloze č. 12. Hodnocení pouze jedním bodem znamená zvládnutí dané dovednosti.

3.3.7 Zpracování kazuistických studií

Kazuistické studie jsem vypracovala během měsíců červen-srpen 2019.

3.4 Kazuistické studie jednotlivých dětí

1. Chlapec CH

- **Anamnéza**

Rodina je úplná, jeden starší sourozenec, mají dobré vztahy. Těhotenství i porod probíhal bez obtíží. V dětství měl drobné úrazy. Řeč se u chlapce postupně rozvíjí, přetrvávají logopedické vady. Chlapec začal mluvit až v pěti letech díky docházce do logopedické třídy. Chlapec má diagnostikovanou poruchu autistického spektra. Je fixovaný na matku. Bližší údaje o sociokulturní úrovni rodiny se mi nepodařilo zjistit. Občas se začleňuje do kolektivu, ale je spíše samotář. Má negativní vztah k povinnostem. Jeho návykem je, že musí mít vše na svém místě (typické pro autismus). Volný čas tráví s rodiči (podnikání různých výletů a chození na procházky). Chlapec bude mít odklad školní docházky.

- **Vstupní diagnostika**

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 10.1.2019

Fyzický věk: 6,1

Průběh testu: U figurální kresby byl chlapec neklidný a vyžadoval opakování instrukcí. S nápodobou psacího písma měl velké problémy, obtahoval jednotlivá písmena a poté je zkusil napodobit. U nápodoby strukturovaného tvaru se velice snažil.

Hodnocení testu:

1) Figurální kresba (5 bodů)

Kresba je umístěna na levé straně papíru. Postava má hlavu a dolní končetiny. Postavě chybí jasné zobrazení trupu, horních končetin a krku. Nemá vlasy, uši ani oblečení. Jedná se o typického hlavonožce. Hlava je veliká a dolní končetiny jsou příliš malé. V obličejové části nic nechybí (oči, pusa i nos jsou zde vyobrazeny). Dolní končetiny jsou vyjádřeny pouze jednoduchými čarami.

2) Nápodoba psacího písma (5 bodů)

Nápodoba psacího písma se vůbec neztotožňuje s předlohou. Je zde vyobrazena jakási čmáranice, která se písmu vůbec nepodobá.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (3 body)

Počet bodů neodpovídá předloze, dva chybí. Sestavení bodů není zcela správné. Chybí zde jedna řada bodů a jeden bod vybočuje z řady. Obrazec je o něco větší, než je předloha.

Výsledek testu: 13 bodů - velmi nízká úroveň. U chlapce je zřetelná nesoustředěnost, na což může mít vliv právě jeho porucha autistického spektra.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 14.1.2019

Fyzický věk: 6,1

Průběh a hodnocení testu: Chlapci jsem vysvětlila zadání testu na dvou příkladech. Ze začátku s ním byla práce velice náročná, jelikož jsem mu neustále vše opakovala a vysvětlovala. Tužku držel křečovitě a daleko od hrotu. Nedokázal rozeznat zrcadlově otočené tvary. Obrázky nepřeskakoval, pracoval zleva doprava, řádek po řádku. Na chlapci bylo znát, že ho práce nebaví, proto jsem se ho vždy snažila povzbudit. Vzhledem k veselé reakci chlapce při pochvale bylo zřejmé, že je za pochvalu rád.

Výsledek testu: Délka trvání 13 minut a 25 sekund, 25 chyb. Největším problémem pro chlapce byly zrcadlově otočené tvary. Vzhledem k tomu, že má chlapec zkříženou lateralitu, podepsalo se to i na výsledku tohoto testu.

Zkouška laterality

Datum diagnostiky: 7.2.2019

Fyzický věk: 6,2

Průběh testu: Chlapce zkouška velice bavila a s plněním úkolů neměl problém. Délka trvání testu 30 minut.

Hodnocení testu:

Kvocient pravorukosti:

80 = méně vyhraněná pravorukost = P-

Typ laterality:

Lateralita zkřížená – dominance pravé ruky a levého oka.

Výsledek testu: Tomuto zjištění bychom měli věnovat výraznou pozornost. Zkřížená lateralita může negativně působit nejenom na osvojování si trivia. V rodině jsou všichni praváci.

Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 13.

- **Celkové vyhodnocení vstupní diagnostiky**

Hodnocení pracovní motivace: Chlapce žádný z testů nebavil, byl neklidný, křičel. Vzhledem k jeho diagnóze poruchy autistického spektra je to běžné. Úkoly bylo nutné několikrát opakovat. Potřeboval hodně motivovat a chválit, načež se na práci více soustředil a úkoly vykonával s radostí. Pochvala u něj hrála opravdu velkou roli.

Výsledky práce: Chlapci dělá problémy sluchová paměť, kdy nedokáže zopakovat dvojverší ani souvětí, bez toho, aniž by vynechával slova nebo je nahrazoval jinými slovy. U chlapce je také problematické zrakové vnímání, kdy potřebuje pomoc dospělého při hledání nesmyslných obrázků a rozdílů. Dále je problematická zraková paměť a geometrické tvary. Chlapec nezvládá porovnávat počty předmětů, nedovede určit, co patří a nepatří do daných skupin, nezopakuje daný rytmus. Problémem je také grafomotorika a kresba. Největším problémem pro chlapce je analýza slov. Nedokáže utvořit slovo z hlásek a nepozná první hlásku na začátku slova. Vzhledem k tomu, že má chlapec zkříženou lateralitu, podepsalo se to i na výsledku Edfeldtova reverzního testu.

2. Chlapec E

- **Anamnéza**

Rodina je úplná, jeden starší sourozenec. Zdravotní stav rodičů je dobrý. Sestra chlapce má dětskou mozkovou obrnu. Porod chlapce proběhl císařským řezem. Vztahy ke členům rodiny jsou dobré, větší autoritou je pro něho otec. Se sestrou mají pozitivní přátelský vztah. Bližší údaje o sociokulturní úrovni rodiny se mi nepodařilo zjistit. Svůj volný čas tráví venkovními aktivitami. Měl běžné dětské nemoci, bez úrazu. Vývoj řeči je opožděný. Chlapec navštěvuje logopedickou třídu, ale díky intenzivnější péči paní učitelky se řeč lepší. Mluví o sobě v ženském rodě. Je nepozorný, na zátěžové situace reaguje pláčem a vztekáním. Do vrstevnické skupiny se začleňuje bez problému. Adaptace na předškolní vzdělávání je špatná. Chlapec bude mít odklad školní docházky.

- **Vstupní diagnostika**

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 9.1.2019

Fyzický věk: 5,10

Průběh testu: Figurální kresba byla pro chlapce zábavná. S nápodobou psacího písma si nevěděl rady a byl z toho smutný. U nápodoby strukturovaného tvaru se přestal soustředit a předlohu tudíž nenapodobil.

Hodnocení testu:

1) Figurální kresba (3 body)

Kresba je umístěna ve středu papíru. Má hlavu, krk, trup a končetiny. V obličejové části chybí nos, uši, na hlavě jsou vlasy. Horní končetiny nemají správný počet prstů. Končetiny jsou vyjádřeny jednoduchými čarami.

2) Nápodoba psacího písma (4 body)

Předloha není dokončena, ale daná písmena jsou si podobná s předlohou.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (4 body)

Body nejsou vyobrazeny dle předlohy, jsou řazeny vedle sebe. Jejich velikost odpovídá předloze.

Výsledek testu: 12 bodů - podprůměrný výsledek.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 14.1.2019

Fyzický věk: 5,10

Průběh a hodnocení testu: Při zadávání úkolu se chlapec nesoustředil. Během jeho plnění potřeboval neustálou pozornost a kontrolu. Přeskakoval obrázky, škrтал i ty, které byly správně. Byl roztržitý, obrázky nevypracovával zleva doprava, ale naopak. Vracel se k hotovým obrázkům a znovu je škrтал.

Výsledek testu: Délka trvání 7 minut a 22 sekund, 26 chyb. Měl problémy s rozeznáním zrcadlově otočených obrázků a rozeznáváním detailů.

Zkouška laterality

Datum diagnostiky: 7.2.2019

Fyzický věk: 5,11

Průběh testu: Chlapec nejdříve neprojevoval zájem, ale díky pomůckám ho práce bavila. Délka trvání 25 minut.

Hodnocení testu:

Kvociet pravorukosti:

75 = méně vyhraněná pravorukost = P-

Typ laterality:

Lateralita souhlasná – dominance pravé ruky a pravého oka.

Výsledek testu: Chlapec má souhlasnou laterality. V rodině jsou všichni praváci.

Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 13.

- **Celkové vyhodnocení vstupní diagnostiky**

Hodnocení pracovní motivace: Chlapec má velice špatný vztah ke vzdělávání a k povinnostem. Neustále se nechává přesvědčovat, aby začal pracovat. Je nesoustředěný, vše potřebuje několikrát zopakovat a vysvětlovat. Dále potřebuje neustálou pozornost a kontrolu.

Výsledky práce: Chlapec má velké problémy s kresebnými a grafomotorickými dovednostmi. Má velice ztuhlé horní končetiny a nedokáže se uvolnit. Další problematickou oblastí je sluchová paměť, kdy chlapec nedokáže zopakovat dvojverší, souvětí ani pojmy. Chlapci dělá problém i zrakové vnímání, nechápe obsah nesmyslných obrázků, potřebuje pomoc dospělého při hledání rozdílů a odlišných obrázků v řadě. Problematické jsou také rozumové schopnosti, nerozezná geometrické tvary, barvy a chybí při orientaci v prostoru. Chlapec má problémy s porozuměním řeči, se sluchovým vnímáním a fonematickým sluchem. Chybí i při opakování daného rytmu. Analýza slov je u chlapce také problematická, nedovede složit slovo z hlásek a určit první hlásku ve slově. Chlapec má velmi slabou slovní zásobu, nedokáže pojmenovat věci denní potřeby.

3. Chlapec C

- **Anamnéza**

Rodina je úplná, z pěti sourozenců, které mají manželé z prvních manželství, je chlapec nejmladší. Vztahy mezi sourozenci jsou dobré. Volný čas tráví aktivitami na čerstvém vzduchu. Průběh těhotenství v pořádku, ale chlapec strávil první den po narození v inkubátoru. Zdravotní stav matky je dobrý, otec je nemocný. Bližší údaje o sociokulturní úrovni rodiny se mi nepodařilo zjistit. Chlapec si prošel běžnými dětskými nemocemi, jednou byl hospitalizován s matkou. Chlapec začal mluvit až kolem dvou let. Navštěvuje logopedii a logopedickou třídu. Jeho řeč se lepší díky intenzivnější péči paní učitelky z MŠ. K povinnostem má kladný vztah. Vzhledem k tomu, že je chlapec vyzrálý, se mu nedoporučuje odklad školní docházky.

- **Vstupní diagnostika**

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 9.1.2019

Fyzický věk: 6,2

Průběh testu: Chlapec pracoval samostatně, byl soustředěný. Figurální kresbu kreslil od nohou. Tužku držel v pravé ruce, byl uvolněný a druhou rukou si papír přidržoval. Byl pečlivý, nikam nespěchal. U nápodoby psacího písma se díval na předlohu a zamýšlel se, jak text přepsat. U nápodoby strukturovaného tvaru přepočítával a kontroloval body, zda je překresluje správně.

Hodnocení testu:

1) Figurální kresba (3 body)

Kresba pána je umístěna ve středu papíru v dolní části. Postava má hlavu, dlouhý krk, trup a končetiny. Na hlavě chybí vlasy a uši. Paže jsou zakončeny pěti prsty. Nohy jsou ve spodní části zahnuté. Horní i dolní končetiny jsou vyjádřeny jednoduchými čarami.

2) Nápodoba psacího písma (3 body)

Opis písma je stejný jako předloha, liší se pouze velikostí písma. Je zde patrné členění slov a čtyři písmena jsou rozeznatelná.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (2 body)

Počet i sestavení bodů téměř odpovídá předloze. Počet bodů je správný a jsou správně řazeny do řádků a do sloupců. Výškou ani šířkou nepřevyšuje předlohu více než jednou.

Výsledek testu: 8 bodů - průměrný výsledek.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 14.1.2019

Fyzický věk: 6,2

Průběh a hodnocení testu: Chlapci stačilo pouze jednou zopakovat zadání úkolu, následně začal pracovat samostatně. Sledoval obrázky zleva doprava, řádek po řádku. Odlišné obrázky škrtal zleva doprava. Soustředil se na práci a od práce neodcházel.

Výsledek testu: Délka trvání 7 minut a 10 sekund, 19 chyb. Většinou chyboval u zrcadlově otočených obrázků. Vzhledem k tomu, že má chlapec zkříženou lateralitu, podepsalo se to i na výsledku tohoto testu.

Zkouška laterality

Datum diagnostiky: 7.2.2019

Fyzický věk: 6,3

Průběh testu: Chlapec byl ze zkoušky laterality nadšený a do jednotlivých úkolů se pouštěl s radostí. Délka trvání 35 minut.

Hodnocení testu:

Kvocient pravorukosti:

= méně vyhraněná pravorukost = P-

Typ laterality:

Lateralita zkřížená – dominance pravé ruky a levého oka.

Výsledek testu: V rodině se leváctví nevyskytuje. Zkřížená lateralita může negativně působit po nástupu do školy nejenom na osvojování si trivia.

Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 13.

• **Celkové vyhodnocení vstupní diagnostiky**

Hodnocení pracovní motivace: Chlapec má ke vzdělávání a k povinnostem velice kladný vztah. U každého z testů byl vždy samostatný, snaživý a pečlivý. Při plnění úkolů nespěchal a na vše se soustředil.

Výsledky práce: Chlapci dělají problémy kresebná a grafomotorická cvičení, zraková paměť, rozumové schopnosti, kdy neumí porovnávat počty předmětů. Problematické je také občasné porozumění řeči, kdy chlapec nedokáže určit, co do skupin nepatří. Dalším problémem je analýza slov, chlapec nedovede složit slovo z hlásek a určit počáteční písmeno ve slově.

4. Chlapec G

- **Anamnéza**

Rodina je úplná, rodiče nejsou manželé. Chlapec je ze sourozenců nejstarší. Je hodně fixovaný na svého otce. Zdravotní stav matky byl během těhotenství v pořádku. Bližší údaje o sociokulturní úrovni rodiny se mi nepodařilo zjistit. Chlapec měl běžné dětské nemoci. Od půl roku cvičil Vojtovu metodu. I přesto, že se mu rodiče neustále věnovali, byl jeho vývoj celkově opožděný. Mluvit začal až ve 3,5 letech. Navštěvuje logopedickou třídu, ve které se mu dostává intenzivní péče paní učitelky. Jeho řeč se zlepšuje. Začleňování do své vrstevnické skupiny bylo ze začátku pro chlapce těžší.

I přesto, že se chlapec rád učí novým věcem a má dobrý přehled, bude mít odklad školní docházky. K povinnostem má neutrální vztah. Někdy vše udělá hned a někdy s velkým odporem. Volný čas tráví se svou rodinou, výtvarným tvořením a skládáním stavebnic.

- **Vstupní diagnostika**

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 10.1.2019

Fyzický věk: 6,2

Průběh testu: Po vysvětlení zadání úkolu začal chlapec bez váhání kreslit. Tužku držel křečovitě, blízko u hrotu. Byl soustředěný a snažil se. U nápodoby psacího písma i u nápodoby strukturovaného tvaru pokyny pochopil a pracoval bez otázek.

Hodnocení testu:

1) Figurální kresba (4 body)

Nakreslená postava je umístěna k levé straně papíru. Postava má hlavu, trup a končetiny. Hlava není spojena krkem a je větší než zbytek postavy. Na hlavě chybí vlasy a uši. Končetiny jsou vyjádřeny jednoduchými čarami, na horních končetinách

jsou prsty. Prstů je na obrázku správný počet, ale jejich umístění není správné. Dolní končetiny jsou na konci zahnuté.

2) Nápodoba psacího písma (5 bodů)

Nápodoba psacího písma se neztotožňuje s předlohou. Chlapec nakreslil geometrické tvary.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (3 body)

Celek se svým obrysem podobá předloze, i přesto, že jsou body znatelně větší. Body mezi sebou nemají mezery a jejich počet je správný.

Výsledek testu: 12 bodů – podprůměrný výsledek. Kresba neodpovídá věku dítěte.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 15.1.2019

Fyzický věk: 6,2

Průběh a hodnocení testu: Chlapec po zopakování zadání úkolu pracoval samostatně. Sledoval obrázky zleva doprava, obrázky nepřeskakoval. Během škrtní odlišných obrázků čáru nedotahoval, občas přetáhl do dalšího políčka. Vždy sám od sebe přetaženou čáru vygumoval. Byl soustředěný.

Výsledek testu: Délka trvání 6 minut a 53 sekund, 24 chyb. Vzhledem k tomu, že má chlapec zkříženou laterální, podepsalo se to i na výsledku tohoto testu.

Zkouška laterality

Datum diagnostiky: 8.2.2019

Fyzický věk: 6,3

Průběh a hodnocení testu: Chlapci se do zkoušky laterality příliš nechtělo, ale i přesto test vykonal. Délka trvání 30 minut.

Hodnocení testu:

Kvociet pravorukosti:

= méně vyhraněná pravorukost = P-

Typ laterality:

Laterální zkřížená – dominance pravé ruky a levého oka.

Výsledek testu: Zkřížená laterální může negativně působit po nástupu do školy nejenom na osvojování si triví. V rodině leváctví u otce.

Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 13.

- **Celkové vyhodnocení vstupní diagnostiky**

Hodnocení pracovní motivace: Chlapec se rád učí novým věcem. K povinnostem má neutrální vztah. Využívá své emoce k tomu, aby nemusel dělat to, co nechce. Po celou dobu byl snaživý, soustředil se na práci a pracoval samostatně. Během práce s chlapcem jsem zjistila, že dokáže sám přečíst některá slova.

Výsledky práce: Chlapci dělá problémy sluchová paměť, nedovede zopakovat dvojverší, souvětí, ani pojmy. Další problematickou oblastí je zrakové vnímání, zraková paměť a rozumové schopnosti. Chlapec má problémy i s porozuměním řeči. Dokáže vyčlenit předmět ze skupiny, ale skupinu nedovede pojmenovat. Nedokáže utvořit protiklad, má problém s analýzou slov a nedokáže složit slovo z hlásek a určit počáteční hlásku ve slově.

5. Dívka H

- **Anamnéza**

Rodina je úplná, rodiče jsou nesezdaní. Má čtyři starší bratry. Vztahy v rodině jsou dobré, ale otec je někdy až příliš hrubý. Zdravotní stav členů rodiny je v pořádku. Průběh těhotenství i porod byly v pořádku. Bližší údaje o sociokulturní úrovni rodiny se mi nepodařilo zjistit. Dívka protrpěla běžné dětské nemoci. Ve 3-4 letech se ještě občas pomočovala během spánku. Vývoj motoriky odpovídá věku. V řeči je mírně opožděná, navštěvuje logopedickou třídu, kde se jí paní učitelka intenzivně věnuje a na rozvoji řeči je to znát. Její kresba je na úrovni tříletého dítěte. Z pedagogické diagnostiky realizované učitelkou MŠ vyplývá, že rozumové schopnosti jsou nízké. Do vrstevnické skupiny se začleňuje celkem dobře, někdy ji ale ostatní děti mezi sebe nechtějí. Vztah k povinnostem je pozitivní. Svůj volný čas tráví pobyt venku a hraním si se svými staršími bratry. Často skáče lidem do řeči a nenechá nikoho domluvit. Má neustálou potřebu se verbálně prosazovat. Dívka bude mít odklad školní docházky.

- **Vstupní diagnostika**

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 9.1.2019

Fyzický věk: 5,9

Průběh testu: Figurální kresbu dívka pojala tak, že kreslila svého otce (během kresby o něm vyprávěla). Nápodobu psacího písma nezvládala a nejdříve to ani nechtěla zkusit. Ruku měla v křeči a kreslila do jednoho místa. Body u nápodoby strukturovaného tvaru nejprve spočítala, poté začala pracovat.

Hodnocení testu:

1) Figurální kresba (3 body)

Nakreslená postava má hlavu bez krku, trup a končetiny. Hlava je o něco menší, než je trup, chybí na ní vlasy a uši. Horní končetiny jsou kresleny dvojitou čarou, na konci paže je nesprávný počet prstů. Dolní končetiny jsou dlouhé, na konci je opět nesprávný počet prstů.

2) Nápodoba psacího písma (5 bodů)

Opis písma se vůbec nepodobá předloze. Je zde vyobrazená pouze čmáranice. Není zde nápodoba žádného písma.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (4 body)

Obrazec se nepodobá předloze, ale skládá se ze správného počtu puntíků. Obrázek je vyšší než předloha, ale šířka je menší.

Výsledek testu: 12 bodů - podprůměrný výsledek, který vykazuje podprůměrné grafomotorické dovednosti.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 15.1.2019

Fyzický věk: 5,9

Průběh a hodnocení testu: Dívka ani po opakovaném vysvětlení zadání úkol nepochopila a nedokázala pracovat samostatně. Potřebovala stálou kontrolu a pozornost. Test vypracovávala po řádcích zleva doprava. Občas se vracela k předchozímu řádku a ve chvíli, kdy viděla, že něco zapomněla přeškrtnout, škrtnla i to, co měla vypracované správně. Poslední list už zvládla vypracovat sama bez mých pokynů a neustálého sledování.

Výsledek testu: Délka trvání 18 minut a 58 sekund, 15 chyb.

Zkouška laterality

Datum diagnostiky: 8.2.2019

Fyzický věk: 5,10

Průběh a hodnocení testu: Dívka byla ze zkoušky laterality nadšená, úkoly ji bavily.

Délka trvání 25 minut.

Hodnocení testu:

Kvociet pravorukosti:

75 = méně vyhraněné praváctví = P-

Typ laterality:

Lateralita souhlasná – dominance pravé ruky a pravého oka.

Výsledek testu: V celé rodině dívky jsou všichni praváci. Souhlasná lateralita by neměla nijak ovlivňovat její osvojování si trivia.

Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 13.

- **Celkové vyhodnocení vstupní diagnostiky**

Hodnocení pracovní motivace: Dívka má pozitivní vztah k povinnostem, ráda pracuje. Během všech testů byla dívka velice nesoustředěná a nesamostatná. Neustále potřebovala mojí pozornost a kontrolu, stále vyžadovala opakování pokynů. Často mi při vysvětlování zadání skákala do řeči. Rodiče se jí v oblasti vzdělání a školních povinností vůbec nevěnují, proto je dívka celkově nevyzrálá.

Výsledky práce: Dívka má problémy v oblasti sluchové paměti, nedokáže přesně zopakovat dvojverší, souvětí ani pojmy. Problematické jsou také rozumové schopnosti, dívka nedovede porovnávat počet předmětů. Má problémy i s porozuměním řeči a nedovede určit, co nepatří do daných skupin. Problémem je i analýza slov. Dívka nedovede složit slovo z hlásek a určit počáteční písmeno daného slova.

4 Stimulační program rozvoje jednotlivých perceptí

Vytvořila jsem stimulační program o třiceti úkolech.

Organizace péče: Stimulační program bude probíhat 1x týdně po dobu 10 týdnů (únor - květen 2019), v dopoledních hodinách v mateřské škole.

Kontrola plnění stimulačního programu: Výstupní diagnostika květen 2019.

Konkrétní úkoly v oblastech:

a) Jemná motorika, grafomotorika

- nácvik správného úchopu psacího náčiní
- uvolňování ruky pomocí různých grafomotorických pracovních listů
- uvolňování horních končetin a ramenního kloubu pomocí uvolňovacích cviků

b) Sluchové vnímání

- *sluchová diferenciac*
 - fonemické rozlišování slov - rozlišování stejných a nestejných slov
 - hledání slov, která se rýmují
- *sluchové naslouchání*
 - vnímání a rozlišování neřečových (okolních) zvuků
- *sluchová analýza a syntéza*
 - rytmizace - dělení slov na slabiky
 - určování počáteční hlásky a hlásky na konci slova
- *vnímání figury a pozadí*
 - rozpoznávání zvuků zvířat ze zvukové nahrávky
- *sluchová paměť*
 - zapamatování si řady po sobě jdoucích slov

c) Zrakové vnímání

- *zraková diferenciac*
 - vyhledávání nesmyslných obrázků
 - vyhledávání jednoho obrázku v řadě, který se liší detailem
 - rozlišování shodných a neshodných dvojic, které se liší detailem
 - spojování zrakového vjemu s pojmenováním a s charakterem předmětů
 - hledání rozdílů na dvou obrázcích

- *zraková analýza a syntéza*
 - skládání obrázku ze dvou polovin
 - dokreslování druhé poloviny obrázku
- zraková paměť
 - Kimova hra

d) Prostorová orientace

- ukaž co je na obrázku nahoře, dole, uprostřed, vpravo a vlevo
- práce s předložkovými vazbami-dole-nad-pod-v-u-vedle-za-před

e) Vnímání času

- vybarvování obrázků podle časové posloupnosti
- určování časových údajů - hodiny, dny v týdnu, měsíce, roky, roční období
- seřazování a pojmenovávání činností podle časové posloupnosti - ráno, dopoledne, poledne, odpoledne, večer, noc

f) Matematické představy

- mechanické počítání - počítání částí lidského těla
- počítání předmětů
- řazení předmětů podle počtu - vzestupně a sestupně
- pojmenovávání geometrických tvarů a barev

g) Řečové dovednosti

- aktivní a pasivní slovní zásoba - ukaž na obrázku kozu, najdi kozu na obrázku, atd.

Pomůcky: pracovní listy, obrázky, předměty denní potřeby, hračky, obrázky „Moje zdraví“ (lidské tělo), kartičky s barvami, kartičky s geometrickými tvary, obrázky zvířat, CD přehrávač, CD se zvuky zvířat, psací potřeby.

5 Kazuistické studie jednotlivých dětí

1. Chlapec CH

- **Výstupní kontrolní diagnostika**

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 9.5.2019

Fyzický věk: 6,5

Průběh testu: Chlapec pracoval s nadšením. Tužku držel správně špetkovým úchopem. S figurální kresbou měl problémy, ale oproti vstupní diagnostice byla kresba výrazně lepší. U nápodoby psacího písma obtahoval prstem písmena, která následně ztvárnil do volného pole. Během nápodoby strukturovaného tvaru body neustále přepočítával a dokázal tak vyobrazit správný počet bodů.

Hodnocení testu:

1) Figurální kresba (4 body)

Kresba je umístěna uprostřed papíru. Jedná se o primitivní kresbu s trupem. Postava má hlavu, trup a končetiny. Chybí zde krk, vlasy, uši, oděv, prsty i chodidla. Končetiny jsou vyjádřeny pouze jednou čarou. V obličejové části jsou oči, nos i pusa.

2) Nápodoba psacího písma (3 body)

Nápodoba psacího písma se zcela neztotožňuje s předlohou. Věta je rozdělena na dvě části. Písmena jsou téměř psaná vedle sebe. Velikost všech písmen většinou odpovídá velikosti písmen na předloze. Jsou zde rozpoznatelná čtyři písmena, a to dvě první a dvě poslední písmena věty. Dvě prostřední písmena zde chybí úplně.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (2 body)

Celek svým obrysem odpovídá předloze. Počet a sestavení bodů je správný. Výškou ani šířkou nepřevyšuje předlohu. Desátý bod je umístěn správně dole a uprostřed. Jsou zde menší mezery mezi řádky a sloupci, ale to lze prominout až o půl šířky.

Výsledek testu: 9 bodů - průměrný výsledek. Oproti výsledku z prvního šetření se chlapec zlepšil o 4 body.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 9.5.2019

Fyzický věk: 6,5

Průběh a hodnocení testu: Chlapci jsem vysvětlila zadání na dvou příkladech. Sám si vzpomněl, že jsme tento test už jednou vypracovávali a chtěl pracovat samostatně. Seděl správně, tužku držel špetkovým úchopem, ale blízko u hrotu. Byl soustředěný. Pracoval správně zleva doprava, řádek po řádku. Oproti vstupní diagnostice, kdy ho tento test nebavil, pracoval dobře a samostatně.

Výsledek testu: Délka trvání 7 minut a 34 sekund, 23 chyb, zlepšil se o dvě chyby. Oproti předchozímu šetření pracoval o necelých 6 minut rychleji.

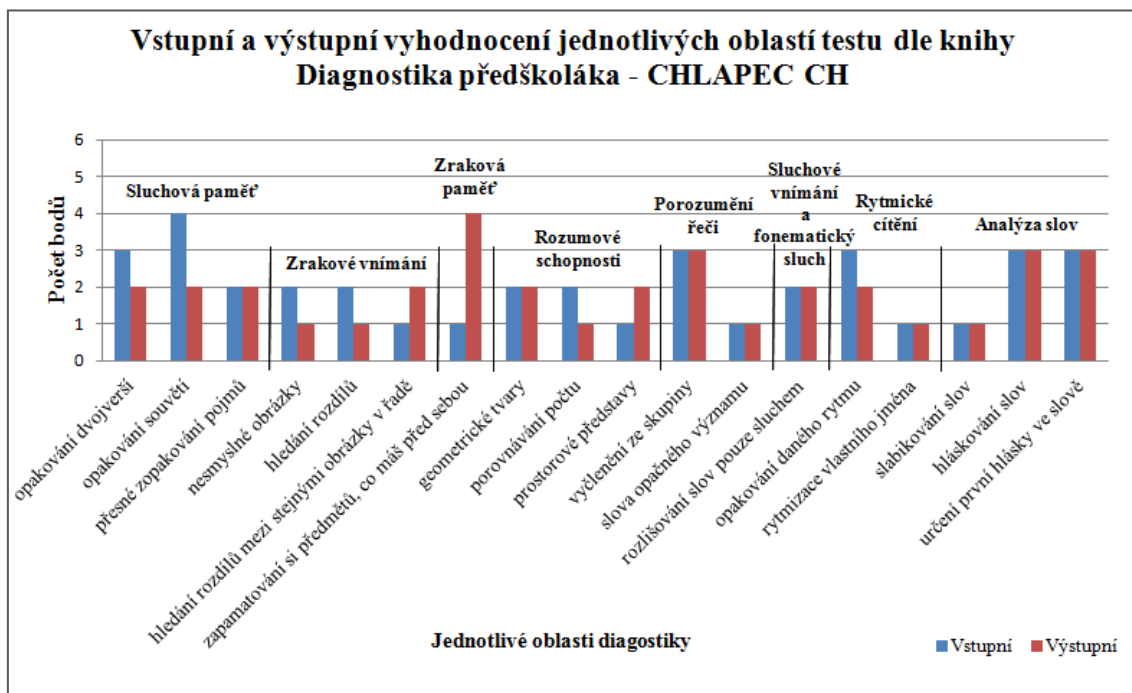
Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 14.

- **Celkové hodnocení výstupní kontrolní diagnostiky**

Na začátku měsíce května jsem provedla výstupní (kontrolní) diagnostiku. V Orientálním testu školní zralosti se chlapec zlepšil o 4 body. Ke zlepšení došlo u všech tří úkolů. Edfeldtův reverzní test vypracoval chlapec s 23 chybami, tedy o 2 méně než při vstupní diagnostice. V testu chyboval nejvíce v zrcadlově otočených tvarech, na což může mít vliv i zkřížená lateralita, kterou jsem zjistila během zkoušky laterality. Je pro to důležité s chlapcem neustále procvičovat zrakové vnímání (puzzle, rozlišování rozdílů), kdy můžeme částečně tento problém odstranit.

Výsledky vstupního a výstupního testu dle knihy Diagnostika předškoláka autorky Klenkové a Kolbábkové jsou vyobrazeny v grafu (obr. č. 1), na kterém je zřejmé, v čem dítě udělalo za deset týdnů pokroky a v čem se zhoršilo. Například si zde můžeme všimnout, že se chlapec zhoršil ve zrakové paměti a v prostorových představách. Chlapec neudělal žádný pokrok v těchto oblastech: přesné zopakování pojmů, geometrické tvary, porozumění řeči, sluchové vnímání, rytmizace vlastního jména a analýza slov.

Obr. 1 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka - chlapec CH

2. Chlapec E

• Výstupní kontrolní diagnostika

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 9.5.2019

Fyzický věk: 6,2

Průběh testu: Chlapec si vzpomněl, že už jednou test prováděl a začal samostatně kreslit. Věděl, že má nakreslit jednoho pána, ale i přes to nakreslil do volného prostoru pány dva. Během nápodoby psacího písma se velice snažil, ale po chvíli ho snaha přešla. I přesto, že si u nápodoby strukturované tvaru pletl počty bodů, dokázal je vyobrazit ve správném počtu.

Hodnocení testu:

- 1) Figurální kresba (4 body)

Kresba je umístěna vlevo na papíře, má hlavu, trup a končetiny. Hlava s trupem není spojena krkem. V obličejové části nechybí nos, oči, ani pusa. Kresbě chybí uši, vlasy, krk, prsty a chodidla. Jedná se o primitivní kresbu. Končetiny jsou vyjádřeny pouze jednou čarou. Chlapec se v kresbě postavy oproti prvnímu testování výrazně zhoršil.

2) Nápodoba psacího písma (4 body)

Předloha není vyjádřena celá, jsou si podobná pouze dvě písmena. Celek nápodoby psacího písma tvoří řádku písmen, zbytek je čmárání.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (2 body)

Obrazec se svou strukturou podobá předloze, je zde vyjádřen stejný počet bodů. Výškou a šířkou ji nepřevyšuje více než jednou. Mezery mezi řádky a sloupci nejsou pravidelné, ale ani vychýlené od normy.

Výsledek testu: 10 bodů - průměrný výsledek. Chlapec se zlepšil o 2 body.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 9.5.2019

Fyzický věk: 6,2

Průběh a hodnocení testu: Chlapec se soustředil více než při vstupní diagnostice. Zadání pochopil lépe a pustil se ihned do práce. Pracoval řádek po řádku, zleva doprava. Občas si dával při přemýšlení tužku do pusy a kousal ji. Často chyboval v zrcadlově otočených tvarech. Tužku držel správně a seděl v klidu.

Výsledek testu: Délka trvání 5 minut a 38 sekund, 24 chyb. Jelikož pracoval příliš rychle, v testu se opakovaly chyby, které udělal již při vstupní diagnostice.

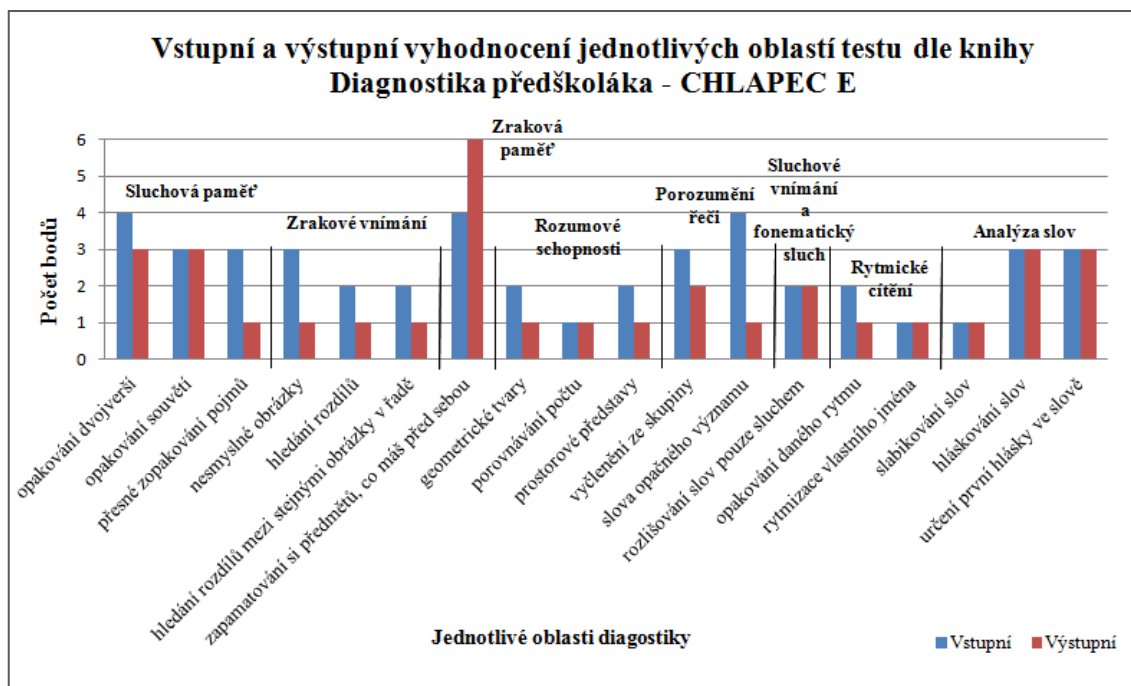
Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 14.

• **Celkové hodnocení výstupní kontrolní diagnostiky**

Na začátku měsíce května jsem provedla výstupní (kontrolní) diagnostiku. V Orientálním testu školní zralosti se chlapec zlepšil o 2 body a to u opisu puntíků. Edfeldtův reverzní test vypracoval chlapec s 24 chybami, o 2 chyby se zlepšil. V testu chyboval nejvíce v zrcadlově otočených tvarech. Zde není na vině zkřížená lateralita, jelikož má chlapec lateralitu souhlasnou. Tento problém bychom měli neustále procvičovat zrakovým vnímáním. K tomu můžeme využívat puzzle nebo rozlišování detailů na obrázcích.

Výsledky vstupního a výstupního testu dle knihy Diagnostika předškoláka autorek Klenkové a Kolbábkové jsou vyobrazeny v grafu (obr. č. 2). Na tomto grafu je zřejmé, v čem dítě udělalo za deset týdnů pokroky a v čem se zhoršilo (zrakové paměť - zapamatování si předmětů).

Obr. 2 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka - chlapec E

3. Chlapec C

- **Výstupní kontrolní diagnostika**

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 9.5.2019

Fyzický věk: 6,6

Průběh testu: Po zadání úkolu pracoval chlapec samostatně bez jakýchkoli otázek. Na figurální kresbu byl více soustředěný než při prvním testování. Figurální kresbu tentokrát začínal od hlavy směrem k dolním končetinám. U kresby správně seděl, tužku držel správným špetkovým úchopem a druhou rukou si přidržoval papír. Během nápodoby psacího písma byl nervózní, měl obavy, že to nezvládne. S nápodobou strukturovaného tvaru neměl žádný problém.

Hodnocení testu:

- 1) Figurální kresba (2 body)

Kresba je umístěna ve středu papíru. Postava má hlavu, trup i končetiny. Hlava s trupem jsou spojeny krkem. Na hlavě chybí uši a vlasy, v obličejové části nechybí nic. Paže jsou zakončené pětiprstou rukou a nohy nejsou dole zahnuté. Místo vyjádření obličejové dokreslil chlapec pánovi pupík.

2) Nápodoba psacího písma (2 body)

Nápodoba psacího písma je oproti prvnímu testování čitelnější od zadané předlohy. Velikost písma je téměř stejná. Na začátečním písmenu je patrná výška velkého začátečního písmena. Písmena jsou pospojována ve tři slova tak, jak je to na předloze. Opsaná věta je ve vodorovné linii.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (2 body)

Počet i sestavení bodů téměř odpovídá předloze. Na obrázku je vyjádřený správný počet bodů. Body jsou správně řazeny do řádků a sloupců. Výškou ani šířkou nepřevyšují předlohu více než jednou.

Výsledek testu: 6 bodů – nadprůměrný výsledek. Chlapec se o 2 body zlepšil.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 9.5.2019

Fyzický věk: 6,6

Průběh a hodnocení testu: Zadání testu pochopil chlapec na poprvé a celou dobu pracoval samostatně. Pracoval po řádcích, odlišné obrázky škrtal zleva doprava.

Výsledek testu: Délka trvání 8 minut a 7 sekund, 15 chyb, zlepšil se o 4 body.

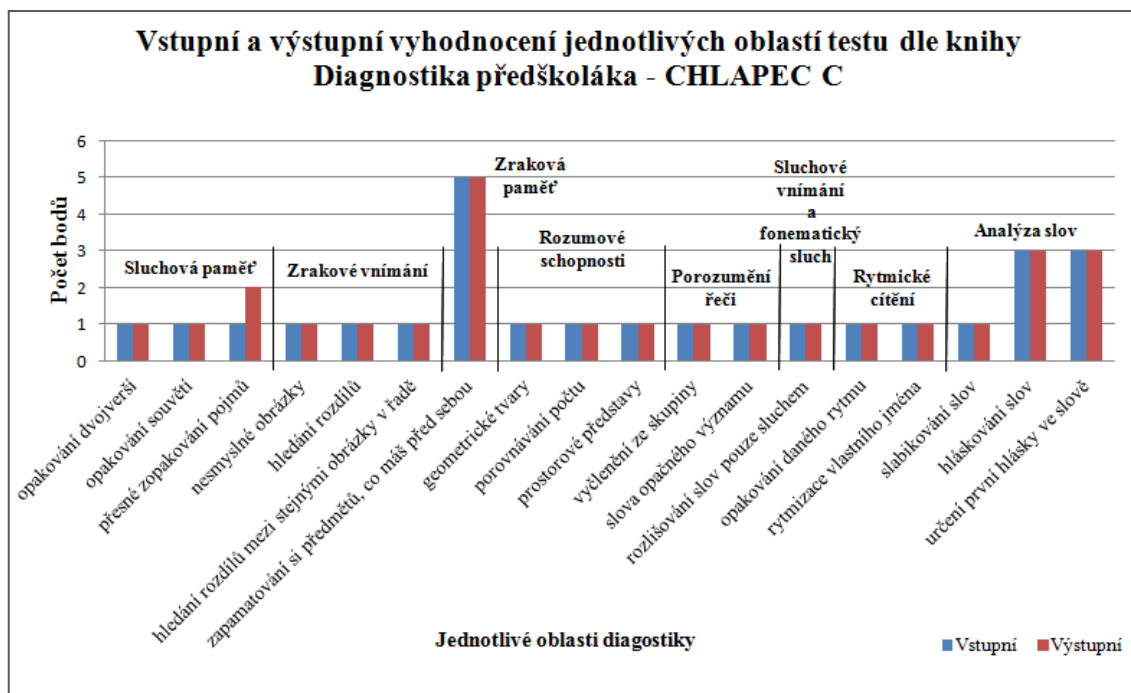
Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 14.

• **Celkové hodnocení výstupní kontrolní diagnostiky**

Na začátku měsíce května jsem provedla kontrolní diagnostiku. V Orientálním testu školní zralosti se chlapec zlepšil o 2 body. Ke zlepšení došlo u kresby postavy a u opisu písma. Edfeldtův reverzní test vypracoval chlapec s 15 chybami, což znamená, že se zlepšil o 4 body. Nejvíce chyboval v zrcadlově otočených tvarech, na což může mít vliv zkřížená laterální. Je proto důležité s chlapcem neustále procvičovat zrakové vnímání (puzzle, rozlišování rozdílů), čímž můžeme částečně tento problém odstranit.

Výsledky vstupního a výstupního testu dle knihy Diagnostika předškoláka autorem Klenkové a Kolbábkové jsou vyobrazeny v grafu (obr. č. 3), na kterém je zřejmé, v čem dítě udělalo za deset týdnů pokroky a v čem se zhoršilo. Na grafu si můžeme všimnout, že se chlapec zhoršil ve sluchovém vnímání (přesné zopakování pojmů) a v ostatních oblastech zůstal na stejné úrovni (ve většině oblastí dosáhl chlapec už při vstupní diagnostice maxima).

Obr. 3 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka - chlapec C.

4. Chlapec G

- **Výstupní kontrolní diagnostika**

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 10.5.2019

Fyzický věk: 6,6

Průběh testu: Chlapec po vysvětlení zadání začal ihned pracovat. Byl soustředěný, ale při práci ho vyrušovala rýma. Tužku držel lépe než na začátku a pracoval samostatně. Nápodobu psacího písma zvládl lépe než při vstupní diagnostice. S nápodobou strukturovaného tvaru neměl žádný problém.

Hodnocení testu:

- 1) Figurální kresba (3 body)

Nakreslená postava je umístěna uprostřed papíru. Postava má hlavu, trup i končetiny, hlava je o mnoho větší, než trup a není spojena krkem. Kresbě chybí vlasy, uši a oblečení. Podél paží jsou nakreslené prsty ve správném počtu. Na konci chodidel jsou vyobrazeny prsty opět ve správném počtu. Končetiny jsou kresleny jednou čarou.

2) Nápodoba psacího písma (3 body)

Nápodobu psacího písma lze hodnotit o dost kladněji než při prvním testování. Je zde patrné členění na tři části. Lze rozpoznat 5 písmen. Písmeno „L“ je od ostatních písmen rozlišené velikostí, protože je to začáteční písmeno. Věta je psaná ve vodorovné linii.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (3 body)

Celek se svým obrysem podobá předloze, i přesto, že jsou mezery mezi řádky a sloupci o něco větší. Bodů je přesně deset a jsou podobně velké.

Výsledek testu: 9 bodů - průměrný výsledek. Chlapec se zlepšil o 3 body. Kresba neodpovídá věku dítěte.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 10.5.2019

Fyzický věk: 6,6

Průběh a hodnocení testu: Zadání testu jsem chlapci vysvětlila na dvou párech, sám si vzpomněl, že jsme tento test již dělali. Pracoval samostatně a soustředěně. Tužku držel správně, druhou rukou si přidržoval papír. Pracoval zleva doprava.

Výsledek testu: Délka trvání 5 minut a 6 sekund, 21 chyb. I přesto, že pracoval skoro o 2 minuty méně než při prvním testování, zlepšil se o 3 body.

Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

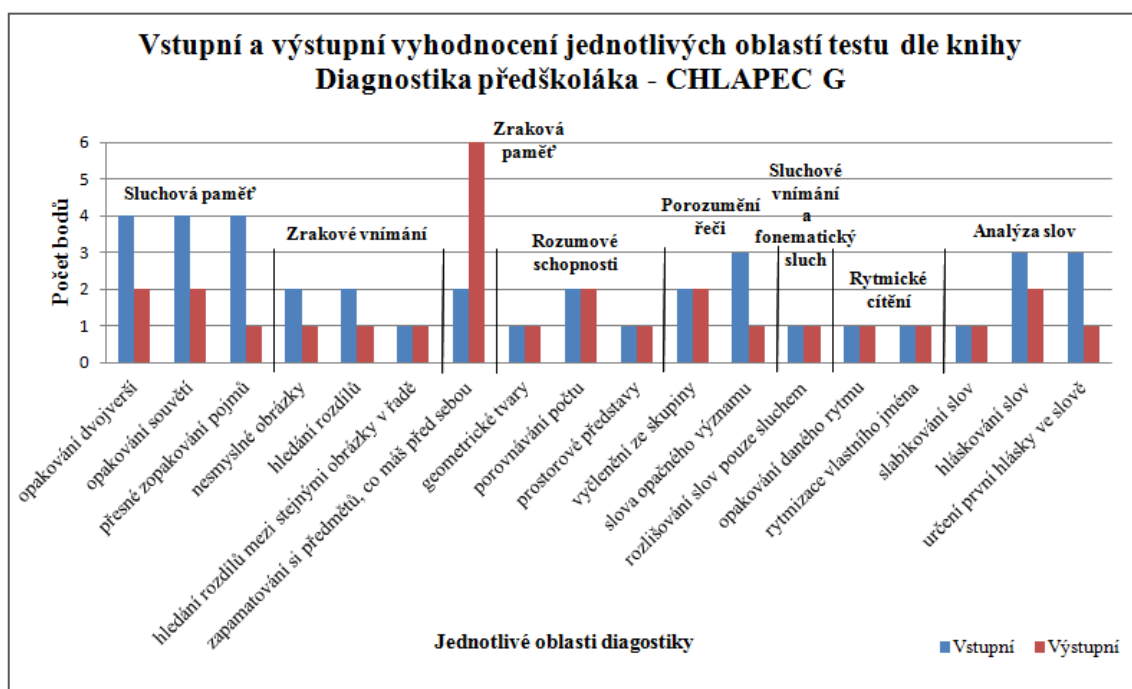
Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 14.

• **Celkové hodnocení výstupní kontrolní diagnostiky**

Na začátku měsíce května jsem provedla kontrolní diagnostiku. V Orientálním testu školní zralosti se chlapec zlepšil o 3 body. Ke zlepšení došlo u kresby postavy a u opisu písma. V Edfeldtově reverzním testu měl chlapec 21 chyb, zlepšil se o 3 body. Nejvíce chyboval v zrcadlově otočených tvarech, na což může mít vliv i zkřížená lateralita. Je proto důležité s chlapcem neustále procvičovat zrakové vnímání (puzzle, rozlišování rozdílů), čímž můžeme částečně tento problém odstranit.

Výsledky vstupního a výstupního testu dle knihy Diagnostika předškoláka autorem Klenkové a Kolbábkové jsou vyobrazeny v grafu (obr. č. 4), na kterém je zřejmé, v čem dítě udělalo za deset týdnů pokroky a v čem se zhoršilo. Na grafu si můžeme všimnout, že se chlapec výrazně zhoršil ve zrakové paměti (zapamatování si předmětů). Ve většině

oblastí se chlapec zlepšil a v oblastech rozumových schopností, vyčlenění ze skupiny, ve sluchovém vnímání, rytmičtém citění a slabikování slov neudělal žádný pokrok.

Obr. 4 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka - chlapec G.

5. Dívka H

• Výstupní kontrolní diagnostika

Orientační test školní zralosti (Jiráskův test)

Datum diagnostiky: 10.5.2019

Fyzický věk: 6,1

Průběh testu: Dívka během figurální kresby držela tužku křečovitě. Stejně jako při vstupní diagnostice, tak i tentokrát měla problém s nápodobou psacího písma. U nápodoby strukturovaného tvaru se nesoustředila, nebavilo jí to.

Hodnocení testu:

- 1) Figurální kresba (3 body)

Nakreslená postava má hlavu, trup i končetiny. Hlava je s trupem spojena krkem. Trup je o něco menší, než je samotná hlava. V obličejové části chybí nos. Dolní končetiny jsou nakreslené jednoduchými čarami, ruce vypadají jako křídla a na koncích není správný počet prstů. Postavě chybí vlasy, uši, oblečení a chodidla.

2) Nápodoba psacího písma (3 body)

Věta je členěná na tři slova. Lze rozpoznat 4 písmena. Začáteční písmeno „L“ není větší než ostatní písmena. Věta je psaná ve vodorovné linii.

3) Nápodoba strukturovaného tvaru (5 bodů)

Při prvním testování zvládla dívka obkreslit správný počet bodů a rozmístit je tak, jak to viděla na předloze. Tentokrát se vůbec nesnažila kreslit body a místo toho čmárala různé čmáranice přes sebe.

Výsledek testu: 11 bodů - podprůměrný výsledek. Dívka se zlepšila pouze o 1 bod.

Edfeldtův reverzní test

Datum diagnostiky: 10.5.2019

Fyzický věk: 6,1

Průběh a hodnocení testu: Na začátku testu jsem dívce vysvětlila, co má dělat a vše jsem jí ukázala na dvou příkladech. Dívka se na práci nesoustředila a dělala zbytečné chyby.

Výsledek testu: Délka trvání 11 minut a 58 sekund, 16 chyb. Chybovala u zrcadlově otočených tvarů a u tvarů lišících se detailem.

Test dle knihy Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková)

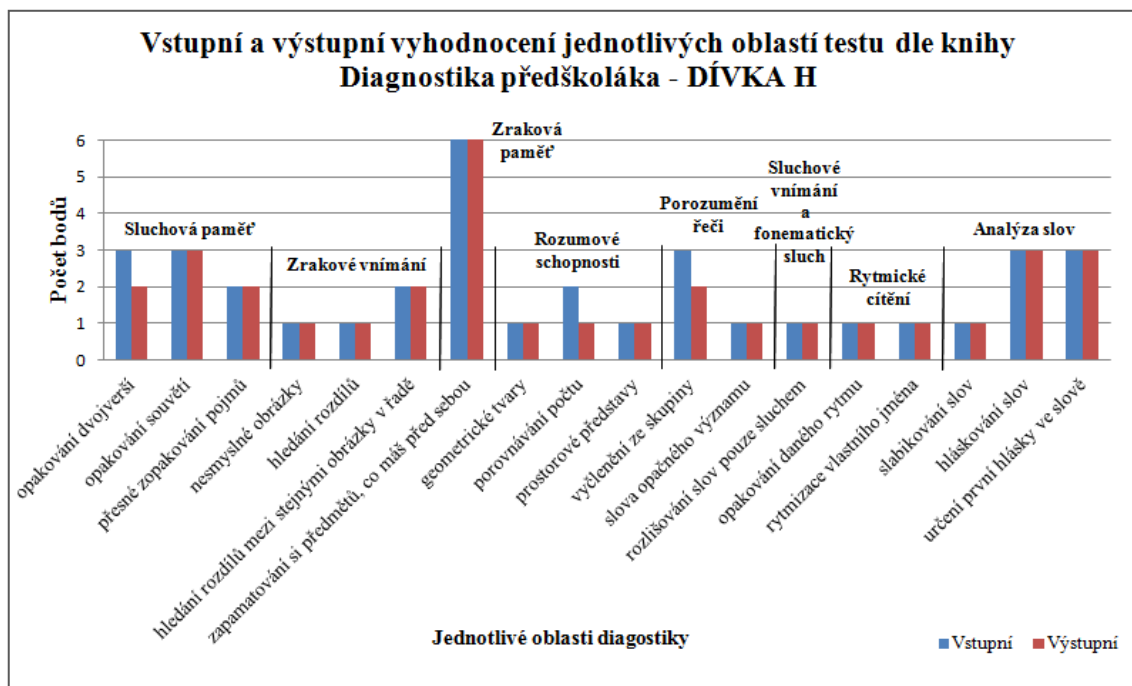
Test (příloha č. 12). Hodnocení testu je vyobrazeno v příloze č. 14.

• **Celkové hodnocení výstupní kontrolní diagnostiky**

Na začátku měsíce května jsem provedla kontrolní diagnostiku. V Orientačním testu školní zralosti se dívka zlepšila o 1 bod. Ke zlepšení došlo pouze u nápodoby psacího písma. Dívka se ale zhoršila v úkolu s opisem puntíků. Edfeldtův reverzní test vypracovala s 16 chybami, o 1 chybu se zhoršila. Dívka udělala několik chyb u zrcadlově otočených obrázků i u obrázků lišících se detailem. Stále tyto obrázky neurčuje zcela správně. Tento problém bychom měli procvičovat zrakovým vnímáním. K tomu můžeme využívat puzzle nebo rozlišování detailů na obrázcích.

Výsledky vstupního a výstupního testu dle knihy Diagnostika předškoláka autorem Klenkové a Kolbábkové jsou vyobrazeny v grafu (obr. č. 5), na kterém je zřejmé, v čem dítě udělalo za deset týdnů pokroky a v čem se zhoršilo. Na grafu si můžeme všimnout, že se dívka nezhoršila v žádné z oblastí, ve většině případů neudělala žádný pokrok.

Zlepšila se pouze ve sluchové paměti (opakování dvojverší), rozumových schopnostech (porovnávání počtu) a v porozumění řeči (vyčlenění ze skupiny).

Obr. 5 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka – dívka H.

6 Shrnutí výsledků

Před zpracováním praktické části jsem navázala spolupráci s mateřskou školou, kterou jsem navštěvovala po dobu měsíce prosince 2018. Pozorovala jsem deset dětí (všechny děti byly z logopedické třídy), ze kterých jsem následně vybrala pět dětí s nejslabšími výsledky. Všech pět vybraných dětí vykazovalo průměrné často až podprůměrné výsledky v oblastech, které jsou nedílnou součástí pro vstup do 1. třídy základní školy.

Mým cílem bylo diagnostikovat školní zralost a připravenost pomocí standardizovaných testů. Nejprve jsem od rodičů pomocí anamnestického dotazníku získala anamnestické údaje a doplnila jsem je rozhovorem s paní učitelkou. Poté jsem se všemi dětmi provedla vstupní diagnostiku.

V lednu 2019 jsem provedla vstupní diagnostiku, ze které byly patrné průměrné až podprůměrné výsledky dětí. Na základě těchto zjištěných informací jsem vypracovala stimulační program na rozvoj oslabených percepcí. Po dobu deseti týdnů jsem vždy individuálně pracovala s každým dítětem a snažila jsem se je rozvíjet v daných oblastech.

Ve skupině dětí, se kterými jsem pracovala, jsem měla chlapce s diagnostikovanou poruchou autistického spektra. Vzhledem k této diagnóze na něm bylo znát, že je rád za každou pochvalu. Vždy, když jsem ho pochválila, rozzářily se mu oči. Jelikož ze začátku nechtěl vůbec spolupracovat, zřejmě byla motivace dostatečná. Jedná se konkrétně o chlapce CH.

Všechny děti měly mnohdy problémy s udržením pozornosti při vypracovávání mých úkolů a činností. Nebylo vždy jednoduché děti dostatečně motivovat a vtáhnout je do činnosti, ale i tak se mi to vždy povedlo a úkoly jsme řádně dokončily. Každé dítě, se kterým jsem pracovala, bylo něčím specifické a výrazné, a právě to obohacovalo mou práci s nimi.

Celá práce na stimulačním programu vyústila výstupní kontrolní diagnostikou, díky které jsem měla možnost prověřit, zda se děti zlepšily či ne. Vzhledem ke krátké době tohoto plánu nedošlo u dětí k výrazným změnám a posunům. Chlapec C se v žádné oblasti Testu dle knihy Diagnostika předškoláka nezlepšil, jelikož už při vstupní diagnostice dosáhl maxima, tudíž se neměl kam posunout. Při pozorování v prosinci byly výsledky pozorovacího archu podprůměrné. Na základě ústního hodnocení paní učitelky mohu konstatovat, že hodnocení v pozorovacím archu bylo podprůměrné

z toho důvodu, že chlapec nebyl ještě dostatečně zadaptovaný na nové prostředí, jelikož byl do mateřské školy zařazen až v září.

Dokončením stimulačního programu by ale práce na rozvoji oslabených perцепcí neměla skončit. Jelikož se většině dětí nepodařilo výrazně zlepšit a posunout se, měla by jim paní učitelka věnovat zvýšenou pozornost a nadále s nimi pracovat na oslabených dílčích funkcích.

7 Limity

K dosažení stanovených cílů mé bakalářské práce jsem využila několik metod, které si sebou nesou výhody, ale také značné nevýhody.

První použitou metodou byla metoda pozorování. Výhodou této metody bylo, že jsem měla předem stanovený cíl a plán (pozorovací arch), kterého jsem se po celou dobu pozorování mohla držet. Během pozorování nastaly i značné nevýhody. Jelikož jsem pozorovala deset dětí v jedné třídě, jeden měsíc opravdu nestačil. Mateřskou školu jsem navštěvovala po dobu čtyř týdnů vždy v pátek. Mohu tedy ve vztahu k počtu dětí říci, že pozorování bylo spíše krátkodobé, protože jsem se nemohla soustředit na všechny děti stejnou dobu. Závěry svého pozorování jsem ještě konzultovala s paní učitelkou.

Další použitou metodou byla anamnéza. Ke zjištění anamnézy jsem využila anamnestický dotazník, který mi každý rodič vyplnil.

Závažným limitem bylo uzavření škol, tudíž jsem nemohla zjistit přesné informace o tom, od kolika let byly jednotlivé děti zařazeny do logopedické třídy.

Třetí použitou metodou byla diagnostika. Při provádění testů nebyly děti vždy stoprocentně soustředěné, tudíž by výsledky nemusely vyjadřovat vždy danou skutečnost. Na druhou stranu, při výstupní kontrolní diagnostice vycházely výsledky u všech dětí víceméně podobně.

Problémy byly v realizaci stimulačního programu - vysoká nemocnost dětí, prázdniny. Stimulační program jsem nemohla realizovat plynule. S dětmi jsem musela po jejich uzdravení úkoly a aktivity dodělat zpětně. Nevýhodou a velkým omezením tohoto stimulačního programu byl tedy čas. Deset týdnů na rozvoj a posunutí úrovně u jednotlivých dětí opravdu nestačí.

8 Diskuze

Během vypracování mé bakalářské práce jsem dospěla k několika zjištěním. Rozhodla jsem se tedy, že výsledky porovnáám s jinými pracemi, které byly založené na podobném výzkumném šetření, jako moje práce.

Abych mohla porovnat výzkumné šetření, vybrala jsem si bakalářskou práci *Diagnostika a možnosti stimulace jednotlivých perceptí u dítěte předškolního věku* (2010) Katrin Drahovzalové. Cílem její bakalářské práce bylo shromáždit ucelené informace o vývoji dítěte v předškolním věku a vybranými standardizovanými testy diagnostikovat školní zralost a připravenost dítěte předškolního věku, které vykazuje průměrné až podprůměrné výsledky v oblastech, které jsou důležité pro vstup do 1. třídy. Výzkumné šetření probíhalo od měsíce února 2009 do konce měsíce června 2009. Výzkumný soubor tvořilo jedno dítě, respektive jeden chlapec. Katrin Drahovzalová zpracovala výzkumné šetření pomocí metody rozhovoru, kterou využila ke zjištění anamnestických údajů. Ke zjištění úrovně jednotlivých perceptí využila pět standardizovaných testů – Zkoušku laterality, Edfeldtův reverzní test, Orientační test školní zralosti a Test rizika poruch čtení a psaní pro rané školáky.

Z výsledků Katrin Drahovzalové je patrné, že má chlapec problémy s jemnou motorikou, grafomotorikou, kresbou, sluchovou diferenciací, sluchovou pamětí, optickým členěním, prostorovou orientací a motorikou mluvidel. Chlapci dělá problémy pojmenovávání základních a doplňkových barev a pojmenovávání geometrických tvarů. Podobné výsledky byly zjištěny i v mé bakalářské práci, kdy jsem ale na místo Testu rizika poruch čtení a psaní pro rané školáky zvolila test dle knihy *Diagnostika předškoláka* autorky Klenkové a Kolbábkové. Tento test byl ale na podobném principu, jako jsou právě tyto dva testy, které využila Katrin Drahovzalová. Autorka vypracovala individuální vzdělávací plán, který prováděla po dobu čtyř měsíců v chlapcově domácím prostředí a podporovala tak zmíněné oslabené dílčí funkce. V mé bakalářské práci jsem místo individuálního vzdělávacího plánu vypracovala stimulační program na rozvoj oslabených perceptí, který jsem realizovala po dobu deseti týdnů u všech pěti dětí. Pro všech pět dětí jsem měla stejný stimulační program. Po realizaci individuálního vzdělávacího plánu se ve výstupní diagnostice v bakalářské práci Katrin Drahovzalové výkony chlapce výrazně zlepšily, a to díky čtyřměsíční usilovné práci. Individuální vzdělávací plán lze tedy považovat za dobře sestavený a užitečný. Jelikož tato autorka pracovala s chlapcem dvakrát až třikrát týdně je pochopitelné, že dítě

dosáhne lepších výsledků a většího posunu, než děti, se kterými jsem pracovala 1x týdně po dobu deseti týdnů. Oproti autorce Katrin Drahovzalové, která pracovala s jedním dítětem, já pracovala s pěti dětmi, kterým jsem se nemohla naplno věnovat, jako ona chlapci.

Významný rozdíl mezi bakalářskými pracemi spočívá v počtu dětí a přímé práci s nimi. V bakalářské práci Katrin Drahovzalové byla větší úspěšnost s rozvojem a posunem dílčích funkcí dítěte. V případě mé bakalářské práce jsem do realizace stimulačního programu zapojila pět dětí, kterým jsem se oproti Katrin Drahovzalové nemohla věnovat tolik času, co věnovala ona jednomu dítěti.

Dílčím cílem mé bakalářské práce bylo navázat spolupráci s mateřskou školou a rodiči dětí. Tento podobný cíl se také objevuje v bakalářské práci Veroniky Nechanické, která nese název *Diagnostika a možnosti stimulace rozvoje jednotlivých percepčí u dítěte předškolního věku* (2013). Jedním z jejich dílčích cílů bylo navázání spolupráce s rodinou dítěte. Dle popisu v její bakalářské práci nenastal sebemenší problém s navázáním spolupráce s rodinou dítěte. Rodiče spolupráci ihned přijali a sami byli rádi, že se jejich dceři bude někdo věnovat a rozvíjet ji, jelikož oni sami měli pocit, že jí není věnována dostatečná péče. V případě mé bakalářské práce jsem měla nevýhodu v tom, že jsem musela navázat spolupráci nejprve s rodiči deseti dětí, kdy většina z rodičů nesouhlasila s tím, aby někdo jiný zasahoval do „výchovy“ jejich dítěte. Nakonec i mě, stejně jako autorce bakalářské práce Veronice Nechanické, se povedlo cíl splnit a úspěšně navázat spolupráci s rodiči jednotlivých dětí. Rodiče si po mém vysvětlení a popisu mé práce sami uvědomili, že práce s jejich dětmi pomůže nejen mě, ale i dětem samotným.

9 Závěr

V předškolním věku mají nejdůležitější roli dovednosti, které právě v tomto období dítě získá. Tyto dovednosti dítě nadále využije u zápisu do první třídy, kde předvádí, co se naučilo, jaké má schopnosti a dovednosti. Nejdůležitějším cílem předškolní výchovy je bezesporu příprava na povinnou školní docházku a rozvoj všech percepcí, které závisí na hladkém vstupu do ZŠ a také na jeho průběhu.

V mé bakalářské práci jsem si stanovila několik cílů, kterých jsem chtěla dosáhnout. Hlavním cílem byla realizace pedagogické diagnostiky a pedagogické intervence.

Dalšími cíli bylo navázání spolupráce s mateřskou školou a s rodiči dětí, pozorování deseti dětí, vypracování vstupní pedagogické diagnostiky, zpracování stimulačního vzdělávacího programu na rozvoj jednotlivých percepcí. Dále realizace stimulačního programu po dobu deseti týdnů a výstupní kontrolní diagnostiky a zhodnocení, zda došlo u dětí předškolního věku k pokrokům a následně zpracovat kazuistické studie.

Jeden měsíc jsem se věnovala pozorování deseti dětí, ze kterých jsem dle pozorovacího archu vybrala pět dětí, které prokazovaly nejslabší výsledky. S těmito dětmi jsem pracovala po dobu deseti týdnů. Práce na rozvoji jednotlivých oslabených percepcí byla často složitá, náročná a vysilující, mnohdy ale i radostná, protože jsem u dětí viděla zlepšení a větší radost a chuť k práci.

Stimulační program, který jsem vytvořila na rozvoj oslabených percepcí lze dále využít a rozpracovat do delšího časového plánu. Tento program byl pro děti zábavný a při práci a jednotlivých aktivitách byly viditelné pokroky. Během výstupní kontrolní diagnostiky jsem ale zjistila, že pokud se máte věnovat tolika dětem, deset týdnů přímé práce opravdu nestačí.

Oproti tomu jsem ale velice ráda za čas, který jsem právě těmto dětem věnovala. I když nedošlo u některých dětí k výraznému zlepšení, alespoň to málo, co jsem jim mohla předat a cvičit s nimi, jim trochu pomohlo k jejich dalšímu rozvoji. Je důležité, aby se dětem věnovali také rodiče, a ne pouze paní učitelka v mateřské škole. Ta totiž nemá dostatečný prostor na to, aby se mohla každému dítěti věnovat individuálně.

10 Seznam použité literatury

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, DANDOVÁ, Eva, KRATOCHVÍLOVÁ, Jana a kol. (2017). *Školní zralost a její diagnostika*. Praha: Dr. Josef Raabe. ISBN 978-80-7496-319-3.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, ŠMARDOVÁ, Vlasta (2010). *Školní zralost – Co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press, a.s. ISBN 978-80-251-2569-4.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, ŠMARDOVÁ, Vlasta (2015). *Diagnostika dítěte předškolního věku*. Brno: Edika. ISBN 978-80-266-0658-1.

BEJDÁKOVÁ, Sandra, STŘECHOVÁ, Jarmila, SUCHARDOVÁ, Lenka a kol. (2018). *Školní zralost a komunikace*. Praha: Dr. Josef Raabe s.r.o. ISBN 978- 80-7496-390-2.

BENDOVÁ, Petra (2014). *Inkluzivní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami předškolního věku*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové. ISBN 978-80-7435-492-2.

BERČÍKOVÁ, Alena, ŠMELOVÁ, Eva, STOLINSKÁ, Dominika a kol. (2014). *Učitel – aktér vzdělávacího procesu předškolního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-4033-0.

BUDÍKOVÁ, Jaroslava, KRUŠINOVÁ, Patricie, KUNCOVÁ, Pavla (2004). *Je vaše dítě připraveno do první třídy?* 1. vydání Brno: Computer Press, a.s. ISBN 80-722-6637-3.

ČAČKA, Otto (1997). *Psychologie dítěte*. Tišnov: SURSUM. ISBN 80-7323-016-X.

DRAHOVZALOVÁ, Katrin. *Diagnostika a možnosti stimulace jednotlivých perцепcí u dítěte předškolního věku*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2010. 65s.

DVOŘÁKOVÁ, Hana, KUKAČKOVÁ, Michaela, LIETAVCOVÁ, Martina a kol. (2015). *Rozvíjíme dovednosti hrubé a jemné motoriky dětí*. 2. vydání Praha: Dr. Josef Raabe s.r.o. ISBN 978-80-7496-187-8.

FISHER, Václav (2007). *Pojďte si hrát s námi*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-1976-4.

HURLOCK, Elizabeth Bergner (1975). *Developmental psychology*. New York: McGraw-Hill. ISBN 0-07-031444-6.

- JIRÁSEK, Jaroslav (1970). *Testová příručka orientačního testu školní zralosti*. Bratislava. T-33/1970.
- JUCOVIČOVÁ, Drahomíra, ŽÁČKOVÁ, Hana (2014). *Je naše dítě zralé na vstup do školy?* Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-4750-7.
- KLENKOVÁ, Jiřina, KOLBÁBKOVÁ, Helena (2003). *Diagnostika předškoláka*. Brno: MC nakladatelství. ISBN 859-40-4225-026-1.
- KLINDOVÁ, Ľuboslava, RYBÁROVÁ, Eva (1974). *Vývojová psychologie*. Brno: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 14-405-74.
- KUTÁLKOVÁ, Dana (2005). *Jak připravit dítě do 1. třídy*. 1. vydání Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 80-247-1040-4.
- KUTÁLKOVÁ, Dana (2010). *Jak připravit dítě do 1. třídy*. 2. doplněné vydání Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-3246-6.
- KUTÁLKOVÁ, Dana (2014). *Jak připravit dítě do 1. třídy*. 3. aktualizované vydání Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-4856-6.
- KREISLOVÁ, Zdena (2008). *Krok na krokem 1. třídou*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-2038-8.
- KROPÁČKOVÁ, Jana (2008). *Budeme mít prvňáčka*. 1. vydání Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-359-8.
- LANGFORD, Peter E. (2005). *Vygotsky's developmental and educational psychology*. New York: Hove: Psychology Press. ISBN: 1-84169-271-9.
- LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Jana (1998). *Vývojová psychologie*. 3. přepracované a doplněné vydání Praha: Grada Publishing. ISBN 80-7169-195-X.
- LOOSEOVÁ, Antje C, PIEKERTOVÁ, Nicole, DIENEROVÁ, Gudrun (2001). *Grafomotorika pro děti předškolního věku*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-540-7.
- LOOSEOVÁ, Antje C, PIEKERTOVÁ, Nicole, DIENEROVÁ, Gudrun (2001). *Pracovní listy – grafomotorika pro děti předškolního věku*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-541-5.
- MATĚJČEK, Zdeněk, ŽLAB, Zdeněk. *Zkouška laterality*. Brno: Psychodiagnostika. T-116.

- MLČÁKOVÁ, Renata (2009). *Grafomotorika a počáteční psaní*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-2630-4.
- NECHANICKÁ, Veronika. *Diagnostika a možnosti stimulace rozvoje jednotlivých percepčí u dítěte předškolního věku*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2010. 70 s.
- NOVOTNÁ, Ivana (2010). *Jak pes Logopes připravoval děti na psaní*. Brno: Computer Press, a.s. ISBN 978-80-251-2805-3.
- OVEČKOVÁ, Věra (2007). *Grafomotorická cvičení*. Brno: Computer Press, a.s. ISBN 978-80-251-1763-7.
- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (2018) [online]. MŠMT [cit. 10-9-2018]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/file/45304/>.
- SVOBODOVÁ, Jaroslava (1998). *Metodika rozvoje grafomotoriky a počátečního psaní*. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství České republiky.
- SYSLOVÁ, Zora, KRATOCHVÍLOVÁ, Jana, FIKAROVÁ, Táňa (2018). *Pedagogická diagnostika v MŠ – Práce s portfoliem dítěte..* Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1324-6.
- VÁGNEROVÁ, Marie (2000). *Vývojová psychologie*. 1. vydání Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.
- ŠMELOVÁ, Eva a kol. (2016). *Individualizace ve výchově a vzdělávání dětí předškolního věku*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-5115-2.
- VALACHOVÁ, Daniela (2015). *Pohádková grafomotorika*. Velké Leváre: INFRA Slovakia, s.r.o. ISBN 978-80-86666-54-9.
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění zákona č. 49/2009 Sb.
- ZELINKOVÁ, Olga (2011). *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0044-4.

11 Seznam příloh

Příloha 1 Informovaný souhlas	76
Příloha 2 Potvrzený souhlas.....	77
Příloha 3 Pozorovací arch	78
Příloha 4 Anamnestický dotazník	81
Příloha 5 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu	83
Příloha 6 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu	84
Příloha 7 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu	85
Příloha 8 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu	86
Příloha 9 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu	86
Příloha 10 Celkový průměrný součet bodů ze všech vzdělávacích oblastí pozorovacího archu.....	87
Příloha 11 Nejnižší průměrný počet dosažených bodů pozorovacího archu	87
Příloha 12 Test dle knihy Diagnostika předškoláka autorek Klenkové a Kolbábkové ..	88
Příloha 13 Jednotlivé oblasti testu dle knihy Diagnostika předškoláka – vstupní diagnostika	93
Příloha 14 Jednotlivé oblasti testu dle knihy Diagnostika předškoláka – výstupní diagnostika	94
Příloha 15 Edfeldtův reverzní test	95
Příloha 16 Orientační test školní zralosti.....	100
Příloha 17 Plán návštěv.....	102
Příloha 18 Pracovní listy – ukázka	106

12 Seznam obrázků

Obr. 1 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka - chlapec CH.....	56
Obr. 2 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka - chlapec E.....	58
Obr. 3 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka - chlapec C.....	60
Obr. 4 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka - chlapec G.	62
Obr. 5 Vstupní a výstupní vyhodnocení testu dle knihy Diagnostika předškoláka – dívka H.....	64

13 Seznam tabulek

Tab. 1 Celkový průměrný součet bodů dosažených v pozorovacím archu od deseti dětí	37
Tab. 2 Jednotlivé oblasti	38
Tab. 3 Nejslabší a nejsilnější oblasti.....	38

14 Přílohy

Příloha 1 Informovaný souhlas

Hradec Králové 3.prosince 2018

Informovaný souhlas s účastí na výzkumu

Vážení rodiče,
prosím Vás o laskavost.

Jmenuji se Kristýna Culková a jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, obor Učitelství pro mateřské školy. Ve své bakalářské práci na téma „Diagnostika a možnosti stimulace rozvoje jednotlivých percepčí u dítěte předškolního věku“ se budu zabývat školní zralostí a připraveností, kdy s dětmi budu pracovat a rozvíjet u nich jednotlivé percepce důležité pro nástup do školy.

K vypracování své práce potřebuji s dětmi provést kresbu postavy a různé pracovní listy rozvíjející jednotlivé percepce.

Informace budou sloužit jen k mým studijním účelům, nebudou nikde zveřejněny. S osobními daty se bude nakládat podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a dle GDPR.

V případě Vašeho zájmu Vám mohu poskytnout a podat informace o Vašem dítěti a o výsledcích testů a průzkumů.

Kristýna Culková
Sedletín 44
Tel.: 721563329
kristyna.culkova@seznam.cz

Souhlasím, aby můj syn/moje dcera.....
narozen/a..... pracovala se studentkou Pedagogické fakulty Hradce Králové , pro účely vypracování bakalářské práce na PdF UHK.

Souhlasím s tím, aby výsledky testů byly zveřejněny škole, kterou navštěvuje moje dítě. ANO- NE

V..... dne.....

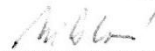
Podpis.....

Příloha 2 Potvrzený souhlas

Mateřská škola Chotěboř, Březová 272, 583 01 Chotěboř

Potvrzujeme , že studentka Kristýna Culková bude v naší škole realizovat přípravu své bakalářské práce ve třídě zřízené dle § 16 ods.9 Školského zákona (anonymní sběr informací).

Mateřská škola Chotěboř
Březová 272
okres Havlíčkův Brod

V Chotěboři, dne 10.10.2018

Niklová Eva, ředitelka školy

Pozorovací arch

Datum záznamu:

Jméno a příjmení dítěte:

1. Dítě a jeho tělo

Pohyb a pohybová koordinace:

- Pohyby a polohy těla koordinuje ○○○○○
- Dokáže pohyb sladit s rytmem ○○○○○
- V běžném prostředí se pohybuje bezpečně ○○○○○

Nápodoba pohybů:

- Dokáže napodobit pohyb podle vzoru ○○○○○

Koordinace ruky a oka, manipulace:

- Ovládá koordinaci ruky a oka ○○○○○
- Manipuluje s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami i grafickým materiálem ○○○○○

Sebeobsluha:

- Přiměřeně zvládá sebeobsluhu při hygieně, stolování, oblékání, apod. ○○○○○

Orientace v tělním systému:

- Umí pojmenovat části těla i některé orgány v těle ○○○○○

2. Dítě a jeho psychika

a) Jazyk a řeč

- Umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno ○○○○○
- Vyslovuje jasně a zřetelně, ovládá dech i tempo řeči ○○○○○
- Mluví gramaticky správně ○○○○○
- Své myšlenky, pocity a nápady umí formulovat ve větách ○○○○○
- Dovede vést dialog, komunikovat ○○○○○
- Umí vyprávět jednoduchý příběh, pohádku či popsat situaci ○○○○○

b) Poznávací schopnosti a funkce

- Vnímá vědomě, rozlišuje podstatné znaky a detaily, postřehne změnu ○○○○
- Dokáže se záměrně soustředit a udržet pozornost na činnost ○○○○
- Dokáže si úmyslně zapamatovat a pak vybavit ○○○○
- Vyjadřuje svou představivost a fantazii v činnostech ○○○○
- Rozlišuje obrazné symboly, piktogramy, značky ○○○○
- Kreslí základní geometrické tvary a znaky ○○○○
- Chápe prostorové vztahy a časové pojmy, orientuje se v prostoru, rovině/ploše/i v čase ○○○○
- Chápe základní matematické pojmy, velikosti, váhy, pojmosloví geometrických tvarů ○○○○
- Má představu o čísle, chápe číselnou řadu, orientuje se v elementárním počtu ○○○○
- Rozlišuje podstatné znaky předmětů a tvarů, zaměřuje se na důležité, chápe souvislosti, pozná znaky shodné a rozdílné ○○○○

c) Sebepojetí, city, vůle

- Má svůj názor, umí vyjádřit souhlas i nesouhlas ○○○○
- Dokáže se ovládnout ve známých situacích, dokáže ovládnout své city a přizpůsobit své chování ○○○○
- Dokáže vyvinout volní úsilí, soustředit se a dokončit činnost ○○○○
- Respektuje předem domluvená pravidla, přijímá zdůvodněné povinnosti ○○○○
- Je citlivé k živým bytostem, k přírodě i k věcem, projevuje radost, soucit, náklonnost, ohleduplnost ○○○○

3. Dítě a ten druhý

- Umí přiměřeně komunikovat s dospělým ○○○○
- Umí komunikovat s druhým dítětem, navazuje dětská přátelství ○○○○
- Dokáže spolupracovat a být druhému dítěti partnerem ve hře ○○○○

4. Dítě a společnost

- Uplatňuje společenská pravidla ve styku s dospělými i dětmi ○○○○
- Dokáže se zařadit do skupiny dětí ○○○○
- Dokáže vyjednávat, dohodnout se ○○○○

5. Dítě a svět

- Umí přijmout změnu a přizpůsobit se jí ○○○○
- Má elementární poznatky o světě lidí, přírodě, kultuře a technikách, které jej obklopují ○○○○
- Má povědomí o různém nebezpečí v okolí, chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti ○○○○

Anamnestický dotazník

- **Rodina**

Úplná, neúplná, délka trvání manželství, počet sourozenců, pořadí mezi nimi, vztah rodičů k dítěti, vztahy mezi sourozenci, výchovné styly, emocionální klima v rodině, hodnotový systém rodiny, způsob trávení volného času, konfliktní situace a jejich řešení. Zdravotní stav členů rodiny, dosažené vzdělání. Materiální zabezpečení rodiny. V případě rozvodu rodičů reakce členů rodiny na danou situaci, kontakty dítěte s druhým rodičem, s novým partnerem rodičů.

- **Prenatální, perinatální období**

Postoj rodičů k těhotenství, zdravotní stav matky v průběhu těhotenství, délka prenatálního vývoje (nedonošenost, přenošenost), průběh porodu, porodní hmotnost, zdravotní problémy v prvních hodinách/dnech po narození.

- **Zdraví a nemoci**

Choroby, zejména v útlém věku, délka jejich trvání, reakce na nemoci, na hospitalizaci, operace, úrazy. Zvláštnosti související s příjmem potravy, se spánkem.

- **Raný psychomotorický vývoj**

Vývoj motoriky, řeči, kresby. Emocionální vývoj. Vzrušivost a pohyblivost dítěte, psychická labilita-stabilita. Reakce na zátěžové situace. Proces separace dítěte. Míra a kvalita podnětů v raném dětství, rodičovské postoje.

- **Vývoj sociálních vztahů**

Vztahy ke členům rodiny, vztahy k autoritám, období vzdoru, začleňování se do vrstevnické skupiny, adaptace na předškolní vzdělávání.

- **Vývoj scholarity**

Školní zralost a připravenost, vztah k povinnostem. Vývoj vrstevnických vztahů, zájmů.

- **Vývoj hodnotového systému**

Motivace chování, způsob trávení volného času, rozsah a stabilita zájmů.

- **Návyky a zlovyky**

Předem vřele děkuji za Vaši ochotu s vyplněním anamnestického dotazníku. V případě otázek mě můžete kontaktovat na tomto telefonním čísle:

Kontakt: 721 563 329

Datum vypracování: 2.1.2019

Příloha 5 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu

Dítě a jeho tělo	Dítě									
	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I
Pohyb a pohybová koordinace	Počet bodů									
pohyby a polohy těla koordinuje	4	4	3	4	2	4	4	4	4	4
dokáže pohyb sladit s rytmem	4	4	1	4	0	4	4	4	3	4
v běžném prostředí se pohybuje bezpečně	4	4	2	4	1	5	5	4	3	4
Nápodoba pohybů-hrubá motorika										
dokáže napodobit pohyb podle vzoru	4	4	2	3	2	4	4	3	4	4
Koordinace ruky a oka, manipulace										
ovládá koordinaci ruky a oka	4	4	2	3	2	4	3	4	4	4
manipuluje s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami i grafickým materiálem	4	4	2	3	2	4	4	3	4	4
Sebeobsluha										
přiměřeně zvládá sebeobsluhu při hygieně, stolování, oblékání	5	5	4	3	3	4	4	4	4	4
Orientace v tělním systému										
umí pojmenovat části těla i některé orgány v těle	4	4	1	4	2	4	3	3	2	3
Celkový součet bodů	33	33	17	28	14	33	31	29	28	31

Příloha 6 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu

Dítě a jeho psychika	Dítě									
	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I
Jazyk a řeč	Počet bodů									
umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno	4	4	1	4	2	4	2	3	2	3
vyslovuje jasně a zřetelně, ovládá dech i tempo řeči	4	3	1	2	1	3	2	3	2	3
mluví gramaticky správně	4	3	1	2	1	4	2	3	1	4
své myšlenky, pocity a nápady umí formulovat ve větách	3	3	3	3	1	4	2	3	2	3
dovede vést dialog, komunikovat	3	3	2	4	1	4	2	3	1	3
umí vyprávět jednoduchý příběh, pohádku či popsat situaci	4	3	0	4	1	4	2	3	1	4
Poznávací schopnosti a funkce										
vnímá vědomě, rozlišuje podstatné znaky a detaily, postřehne změnu	4	4	2	4	2	4	2	2	2	3
dokáže se záměrně soustředit a udržet pozornost na činnost	4	4	3	3	1	4	3	2	1	3
dokáže si úmyslně zapamatovat a pak vybavit	4	3	2	3	1	4	2	2	1	4
vyjadřuje svou představivost a fantazii v činnostech	3	3	1	3	2	3	2	3	1	3
rozlišuje obrazné symboly, piktogramy, značky	3	3	0	4	0	3	2	3	2	3
kreslí základní geometrické tvary a znaky	3	3	1	3	3	3	3	2	1	4
chápe prostorové vztahy a časové pojmy, orientuje se v prostoru, rovině i v čase	3	4	1	4	1	3	3	3	1	3
chápe základní matematické pojmy, pojmosloví geometrických tvarů, velikosti, váhy	3	4	1	4	1	3	4	3	1	4
má představu o čísle, chápe číselnou řadu, orientuje se v elementárním počtu	3	4	1	4	2	3	3	2	1	3
rozlišuje podstatné znaky předmětů a tvarů, zaměřuje se na důležité, chápe souvislosti, pozná znaky shodné a rozdílné	4	4	2	4	2	3	3	2	2	4

Dítě a jeho psychika	Dítě									
	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I
Sebepojetí, city, vůle										
má svůj názor, umí vyjádřit souhlas i nesouhlas	4	4	2	4	2	3	3	3	2	3
dokáže se ovládnout ve známých situacích, dokáže ovládnout své city a přizpůsobit své chování	4	4	3	3	3	3	4	3	1	4
dokáže vyvinout volní úsilí, soustředit se a dokončit činnost	4	4	3	4	3	3	4	4	2	4
respektuje předem domluvená pravidla, přijímá zdůvodněné povinnosti	3	4	3	3	3	3	3	3	2	3
je citlivé k živým bytostem, k přírodě i k věcem, projevuje radost, soucit, náklonnost, ohleduplnost	4	4	3	3	2	4	3	3	2	3
Celkový součet bodů	75	75	36	72	35	72	56	58	31	71

Příloha 7 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu

Dítě a ten druhý	Dítě									
	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I
	Počet bodů									
umí přiměřeně komunikovat s dospělým	3	3	2	4	1	4	2	3	2	3
umí komunikovat s druhým dítětem, navazuje dětská přátelství	3	4	2	4	2	4	3	3	2	3
dokáže spolupracovat a být druhému dítěti partnerem při hře	3	4	2	3	2	4	3	3	2	3
Celkový součet bodů	9	11	6	11	5	12	8	9	6	9

Příloha 8 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu

Dítě a společnost	Dítě									
	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I
	Počet bodů									
uplatňuje základní společenská pravidla ve styku s dospělým i dětmi	4	4	2	3	2	4	4	4	2	4
dokáže se zařadit do skupiny dětí	4	4	3	3	2	4	3	4	2	4
dokáže vyjednávat, dohodnout se	4	3	1	3	1	4	3	3	2	3
Celkový součet bodů	12	11	6	9	5	12	10	11	6	11

Příloha 9 Tabulka zpracovaná na základě pozorovacího archu

Dítě a svět	Dítě									
	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I
	Počet bodů									
umí přijmout změnu, přizpůsobit se jí	4	4	2	4	3	4	4	4	2	4
má elementární poznatky o světě lidí, přírodě, kultuře a technikách, které jej obklopují	4	4	1	4	2	3	3	2	1	4
má povědomí o různém nebezpečí v okolí, chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti	4	4	1	4	3	4	3	4	2	3
Celkový součet bodů	12	12	4	12	8	11	10	10	5	11

Příloha 10 Celkový průměrný součet bodů ze všech vzdělávacích oblastí pozorovacího archu

Jednotlivé oblasti pozorovacího archu	Dítě									
	A ♂, FV=5,9	B ♂, FV=6,3	C ♂, FV=6,1	D ♂, FV=5,7	E ♂, FV=5,9	F ♂, FV=6,0	G ♂, FV=6,1	H ♀, FV=5,8	CH ♂, FV=6,0	I ♂, FV=6,2
	Průměrný počet bodů									
Dítě a jeho tělo	4,1	4,1	2,1	3,5	1,8	4,1	3,9	3,6	3,5	3,9
Dítě a jeho psychika - jazyk a řeč těla	3,6	3,6	1,7	3,4	1,7	3,4	2,7	2,8	1,5	3,4
Dítě a ten druhý	3	3,7	2	3,7	1,7	4	2,7	3	2	3
Dítě a společnost	4	3,7	2	3	1,7	4	3,3	3,7	2	3,7
Dítě a svět	4	4	1,3	4	2,7	3,7	3,3	3,3	1,7	3,7
Celkový součet bodů	18,7	19,1	9,1	17,6	9,6	19,2	15,9	16,4	10,7	17,7

Příloha 11 Nejnižší průměrný počet dosažených bodů pozorovacího archu

Nejnižší počet dosažených bodů	
Dítě	Počet bodů
C ♂, FV=6,1	9,1
E ♂, FV=5,9	9,6
CH ♂, FV=6,0	10,7
G ♂, FV=6,1	15,9
H ♀, FV=5,8	16,4

Test dle knihy Diagnostika předškoláka autorem Klenkové a Kolbábkové

1) Sluchová paměť

a) Opakování dvojverší

- Byla jedna babička, prodávala jablíčka
- **HODNOCENÍ:**
 - Dovede bez dopomoci dospělého přesně zopakovat dvojverší (1b)
 - Dítě zopakuje verš přesně, ale s dopomocí, nápovědou dospělého (2b)
 - Dítě verš zopakuje nepřesně- vynechává slova, nebo je nahrazuje jinými (3b)
 - Dítě nedovede větu zopakovat (4b)

b) Opakování souvětí

- Když si chceš jít hrát ven, uklid' si napřed všechny věci
- Teta, která u nás dlouho nebyla, přijela na návštěvu
- **HODNOCENÍ:**
 - Větu nebo souvětí zopakuje přesně a samostatně bez dopomoci dospělého (1b)
 - Dítě zopakuje větu přesně, ale s dopomocí, nápovědou dospělého (2b)
 - Dítě větu zopakuje nepřesně- vynechává slova, nebo je nahrazuje jinými (3b)
 - Dítě nedovede větu zopakovat (4b)

c) Přesné zopakování pojmů

- Panenka, kočárek, televize, autíčko, míč
- Písek, sýr, kolo, kostky, papuče
- **HODNOCENÍ:**
 - Dítě dovede přesně, samostatně zopakovat celou větu, všechny pojmy (1b)
 - Dítě slova zopakuje, ale ne v přesném pořadí, nebo je nahradí slovem podobným (2b)
 - Dítě nedovede větu zopakovat (3b)

2) Zrakové vnímání

a) Nesmyslné obrázky

- (obrázek č. 4 a)
- **HODNOCENÍ:**
 - Dítě chápe nesmyslné obrázky a dovede vymyslet další nepravdy (1b)
 - Dítě potřebuje pomoc při hledání nesmyslných obrázků (2b)
 - Dítě nechápe obsah nepravdivých obrázků (3b)

b) Hledání rozdílů

- (obrázek č. 4 c-d)
- **HODNOCENÍ:**
 - Dítě samostatně a rychle najde odlišný obrázek (1b)
 - Dítě potřebuje pomoc dospělého při hledání odlišného obrázku (2b)
 - Dítě nenajde odlišné obrázky- úkol nechápe (3b)

c) Hledání rozdílů mezi stejnými obrázky v řadě

- **HODNOCENÍ:**
 - Dítě samostatně a rychle najde odlišný obrázek (1b)
 - Dítě potřebuje pomoc dospělého při hledání odlišného obrázku (2b)
 - Dítě nenajde odlišné obrázky- úkol nechápe (3b)

3) Zraková paměť

a) Zapamatuj si: *„Před sebou máš obrázky různých předmětů. Důkladně si je prohlédni a snaž se zapamatovat vše, co jsi viděl. Teď obrázky zakryji a ty mi řekni, co sis zapamatoval.“*

- (obrázek č. 5 a, b)
- **HODNOCENÍ:**
 - Dítě předškolního věku by si mělo vybavit až pět předmětů

4) Rozumové schopnosti

a) Geometrické tvary - *„Poznáš a umíš pojmenovat geometrické tvary na obrázku?“*

- (obrázek č. 6 a)

- **HODNOCENÍ:**

- Dítě tvary pozná a pojmenuje (1b)
- Dítě pozná a pojmenuje jen některé tvary (2b)
- Dítě tvary pozná, ale neumí je pojmenovat (3b)

b) Porovnání počtu - „*Na obrázku jsou namalované různé předměty. Ukaž, čeho je na obrázku nejméně, nejvíce, stejně.*“

- (obrázek č. 6 b)

- **HODNOCENÍ:**

- Dítě umí porovnat počet předmětů (1b)
- Dítě neumí porovnávat počet předmětů (2b)

c) Prostorové představy - „*Ukaž, co je na obrázku nahoře, dole, uprostřed, případně vlevo, vpravo). Řekni, kde je panenka, švihadlo, auto, kniha.*“

- (obrázek č. 6 e)

- **HODNOCENÍ:**

- Dítě se prostorově orientuje- nahoře, dole, uprostřed (1b)
- Dítě chybuje při orientaci v prostoru (2b)
- Dítě se nedovede v prostoru orientovat (3b)

5) Porozumění řeči

a) Vyčlenění ze skupiny - „*Na obrázku máš věci, které k sobě patří. Je tam ale vždy jedna věc, která do skupiny nepatří. Najdi ji a řekni, proč tam obrázek nepatří.*“

- (obrázek č. 8 d/e/f/g)

- **HODNOCENÍ:**

- Dítě správně určí, co do skupin nepatří, a skupiny pojmenuje (1b)
- Dítě správně určí, co do skupin patří, ale skupiny nedovede pojmenovat (2b)
- Dítě nedovede určit, co do skupin nepatří (3b)

b) Slova opačného významu- protiklady - „Poznáš, čím se od sebe liší věci na obrázku?

• (obrázek č. 8 h/i)

• **HODNOCENÍ:**

- Dítě umí tvořit slova opačného významu (1b)
- Dítě dovede vytvořit pouze některá slova opačného významu (2b)
- Dítě slova opačného významu chápe, ukáže je na obrázku, ale neumí je utvořit (3b)
- Dítě nechápe a nedovede utvořit slova opačného významu (4b)

6) Sluchové vnímání a fonemický sluch

a) Rozlišování slov pouze sluchem - „*Ted' řeknu vždy dvě stejná slova a ty mi pak řekneš, zda-li jsou stejná nebo nestejná.*“

• **HODNOCENÍ:**

- Dítě dovede správně fonemicky rozlišit stejná a nestejná slova (1b)
- Dítě při určování fonemických podobných slov chybuje (2b)
- Dítě není schopno určit slova sluchově podobná (3b)

7) Rytmické cítění

a) Opakování daného rytmu- „*Poslouchej, co ted' zaťukám (zatleskám). Zkus zaťukat (zatleskat) to stejné jako já.*“

• **HODNOCENÍ:**

- Dítě správně opakuje daný rytmus (1b)
- Dítě chybuje při opakování daného rytmu (2b)
- Dítě nedovede zopakovat daný rytmus (3b)

b) Rytmizace vlastního jména

• **HODNOCENÍ:**

- Dítě umí vytleskat svoje jméno (1b)
- Dítě neumí vytleskat svoje jméno (2b)

8) Analýza slov

a) Slabikování slov - „Na obrázku je kočárek, jablíčko, ovečka. Ukaž, co teď říkám (slova slabikuj).“

- (obrázek č. 11 a)

- **HODNOCENÍ:**

- Dítě ukáže vždy správný obrázek, dovede utvořit slovo ze slabik (1b)
- Dítě chybuje při určování správného obrázku (2b)
- Dítě nedovede složit slovo ze slabik (3b)

b) Hláskování slov - „Slova hláskujeme.“

- (obrázek č. 11 a)

- **HODNOCENÍ:**

- Dítě dovede utvořit slovo z hlásek, ukáže správný obrázek (1b)
- Dítě chybuje při určování správného obrázku (2b)
- Dítě nedovede složit slovo z hlásek (3b)

c) Určení první hlásky ve slově (obrázek č. 11 b)- „Na obrázku je míč, deštník, okno, měsíček, holčička. U kterého slova slyšíš na začátku „M“, ...?. Co slyšíš na začátku slova „Měsíček, deštník?“

Příloha 13 Jednotlivé oblasti testu dle knihy Diagnostika předškoláka – vstupní diagnostika

Jednotlivé oblasti testu	HODNOCENÍ- počet bodů				
	Chlapec CH	Chlapec E	Chlapec C	Chlapec G	Dívka H
1)Sluchová paměť					
Opakování dvojverší	3	4	1	4	3
Opakování souvětí	4	3	1	4	3
Přesné zopakování pojmů	2	3	1	4	2
2)Zrakové vnímání					
Nesmyslné obrázky	2	3	1	2	1
Hledání rozdílů	2	2	1	2	1
Hledání rozdílů mezi stejnými obrázky v řadě	1	2	1	1	2
3)Zraková paměť					
Zapamatování si předmětů, co máš před sebou	1	4	5	2	6
4)Rozumové schopnosti					
Geometrické tvary	2	2	1	1	1
Porovnávání počtu	2	1	1	2	2
Prostorové představy	1	2	1	1	1
5)Porozumění řeči					
Vyčlenění ze skupiny	3	3	1	2	3
Slova opačného významu	1	4	1	3	1
6)Sluchové vnímání a fonematický sluch					
Rozlišování slov pouze sluchem	2	2	1	1	1
7)Rytmičné citění					
Opakování daného rytmu	3	2	1	1	1
Rytmizace vlastního jména	1	1	1	1	1
8)Analýza slov					
Slabikování slov	1	1	1	1	1
Hláskování slov	3	3	3	3	3
Určení první hlásky ve slově	3	3	3	3	3

Příloha 14 Jednotlivé oblasti testu dle knihy Diagnostika předškoláka – výstupní diagnostika

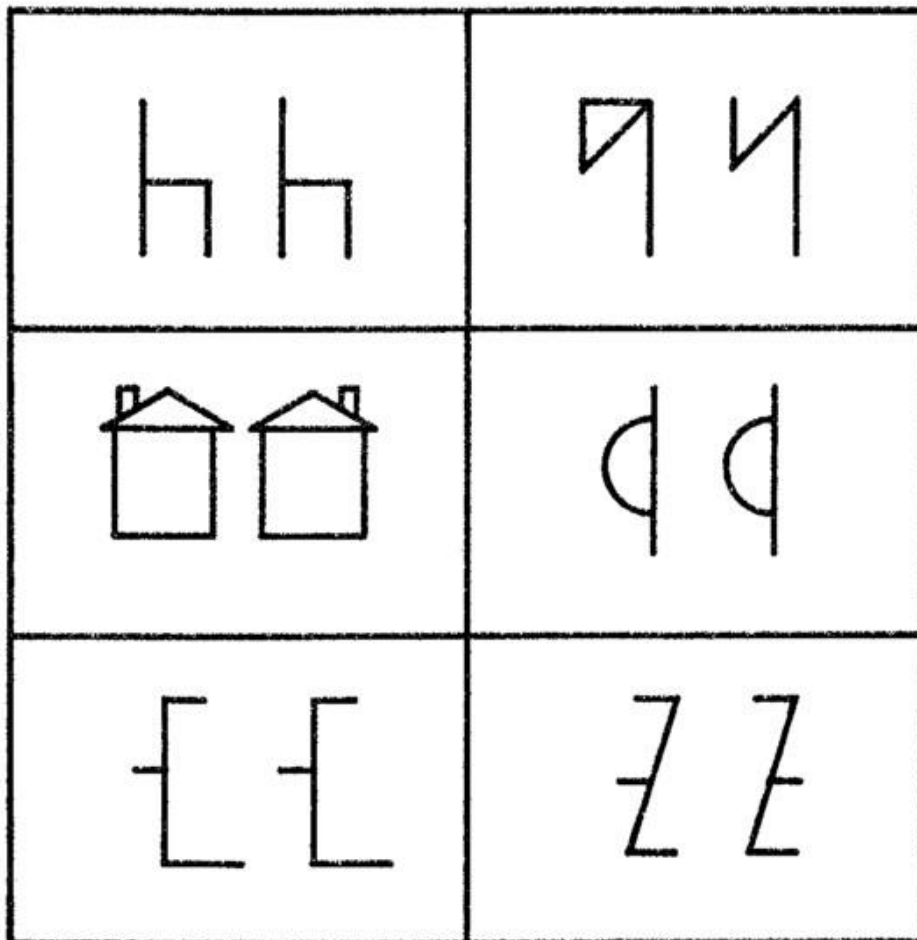
Jednotlivé oblasti testu	HODNOCENÍ- počet bodů				
	Chlapec CH	Chlapec E	Chlapec C	chlapec G	Dívka H
1) Sluchová paměť					
Opakování dvojverší	2	3	1	2	2
Opakování souvětí	2	3	1	2	3
Přesné zopakování pojmů	2	1	2	1	2
2) Zrakové vnímání					
Nesmyslné obrázky	1	1	1	1	1
Hledání rozdílů	1	1	1	1	1
Hledání rozdílů mezi stejnými obrázky v řadě	2	1	1	1	2
3) Zraková paměť					
Zapamatování si předmětů, co máš před sebou	4	6	5	6	6
4) Rozumové schopnosti					
Geometrické tvary	2	1	1	1	1
Porovnávání počtu	1	1	1	2	1
Prostorové představy	2	1	1	1	1
5) Porozumění řeči					
Vyčlenění ze skupiny	3	2	1	2	2
Slova opačného významu	1	1	1	1	1
6) Sluchové vnímání a fonemický sluch					
Rozlišování slov pouze sluchem	2	2	1	1	1
7) Rytmičné cítění					
Opakování daného rytmu	2	1	1	1	1
Rytmizace vlastního jména	1	1	1	1	1
8) Analýza slov					
Slabikování slov	1	1	1	1	1
Hláskování slov	3	3	3	2	3
Určení první hlásky ve slově	3	3	3	1	3

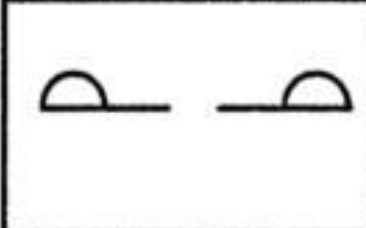

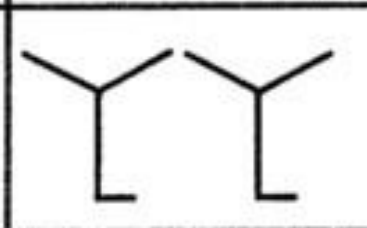
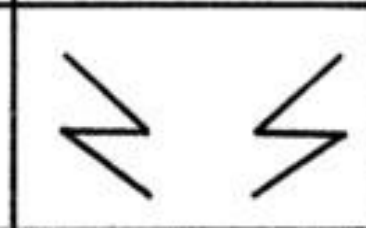
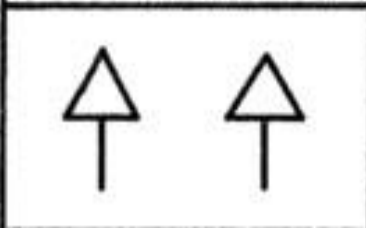
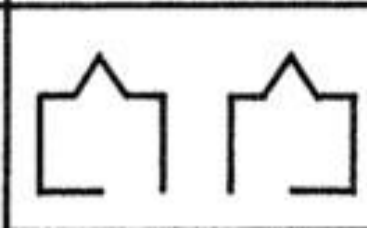
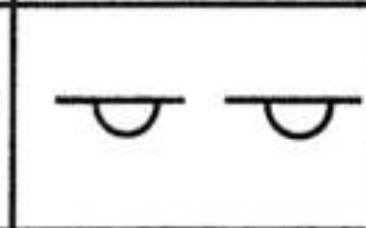
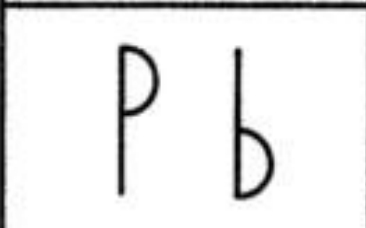
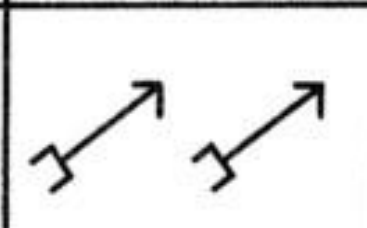
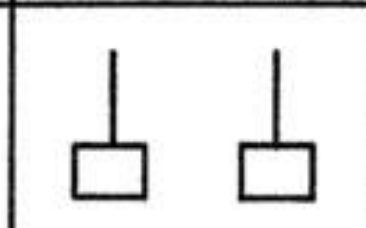
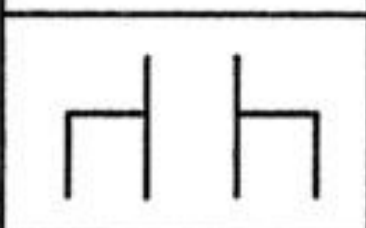
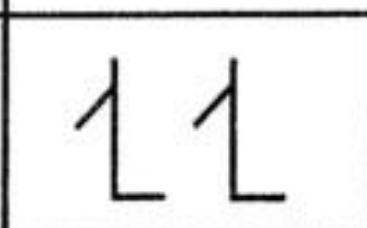
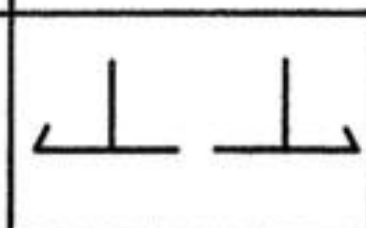
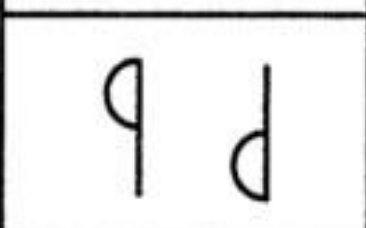
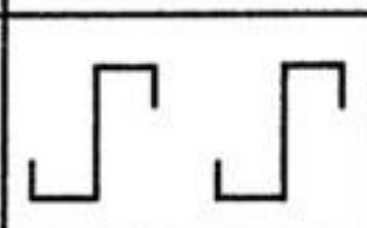
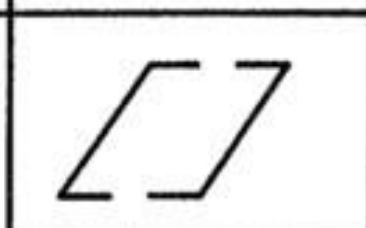
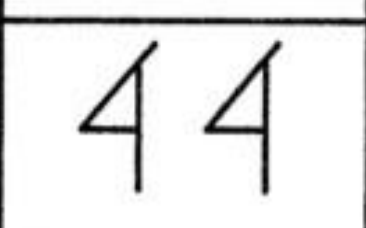

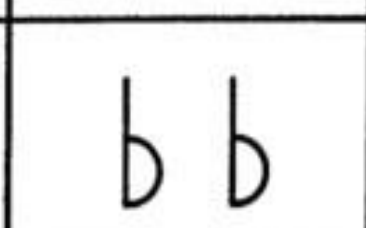
REVERZNÝ TEST

AKE W. EDFELDT

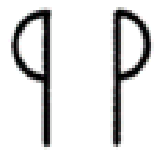
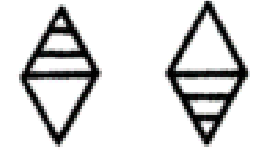
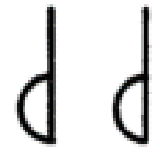
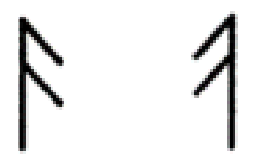
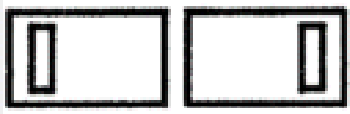
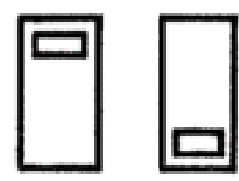

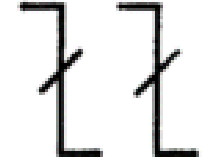
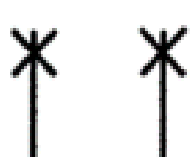

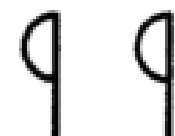

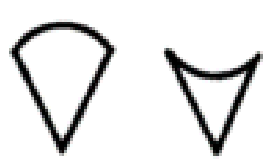
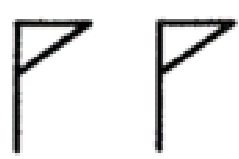

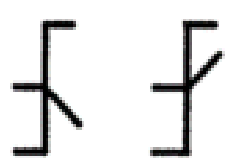
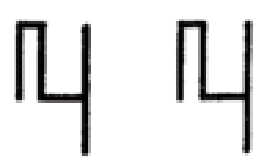

PRIEZVISKO A MENO PŘIJMENÍ A JMÉNO		DÁTUM NAR. DATUM NAR.		VEK VEK
BYDLIŠKO BYDLIŠTE		DÁTUM VŠETR. DATUM VŠETR.		
HS	CHYBY	ČAS	VS	
POZNÁMKY				

PŘÍKLADY - PŘÍKLADY

9 b	4 4	^ ^
† †	∩ ∩	⊥ ⊥
ρ ρ	⊥ ⊥	⚡ ⚡
∠ ∠	∇ ∇	⊖ ⊖
q p	4 4	^ ^
4 4	⊖ ⊖	7 7
Σ 3	M W	∩ ∩

44	NП	d b
р р	Y Y	Г Г
q q	d d	р р
Г Г	P p	N И
P P	L J	h h
† †	р р	o o
Z Z	N N	Г Г

ORIENTAČNÍ TEST ŠKOLNÍ ZRALOSTI*
ORIENTAČNÝ TEST ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

Příjmení a jméno dítěte: Priezvisko a meno dieťaťa:		
Datum narození: Dátum narodenia:	Věk: r. m. Vek: r. m.	Datum vyšetření: Dátum vyšetrenia:
Adresa rodičů: Adresa rodičov:		

1. Tady nakresli nějakého pána tak, jak to umíš.

1. Sem nakresli nějakého pána tak, ako to vieš.

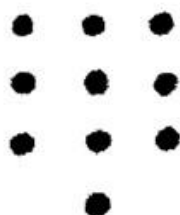
© PSYCHODIAGNOSTIKA, spoločnosť s r.o., Bratislava

Instrukce viz v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních problémů. SZdN, Praha 1968
 Instrukcie pozri v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolných problémů. SZdN, Praha 1968

2. Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hčky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš.

Lev palki.

3. Tady jsou takové puntíky. Žkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak.

2. Pozri sa, tu je niečo napísané. Ty si sa ešte neučil(a) písať, ale skús, či by si to tiež vedel(a). Dobře sa pozri, ako je to napísané, a tu vedľa, na to prázdné miesto, to tak napiš.

3. Tu sú také bodky. Skús to tu vedľa nakresliť takisto.

Příloha 17 Plán návštěv

Plán návštěv			
Číslo návštěvy	Zaměření činnosti	Činnosti na rozvoj percepce	Cíl činnosti
1	<ul style="list-style-type: none"> • Jemná motorika a grafomotorika • Sluchové vnímání • Zrakové vnímání 	<ul style="list-style-type: none"> • Pracovní list pro nácvik svislých a vodorovných čar- „Dokresli šálu“. • Vnímání zvuků - porovnávání neřečových zvuků (trhání/mačkání papíru, zvonek, cinkání klíčů, přelévání vody, tikot hodin) - dítě má zavázané oči a určuje, co slyší za zvuk. • Nesmyslné obrázky - „Najdi nesmyslné obrázky.“, „Proč to tak nejde?“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinace pohybu, přesnost, udržení směru • Rozvoj sluchové diferenciacce • Rozvoj zrakového vnímání

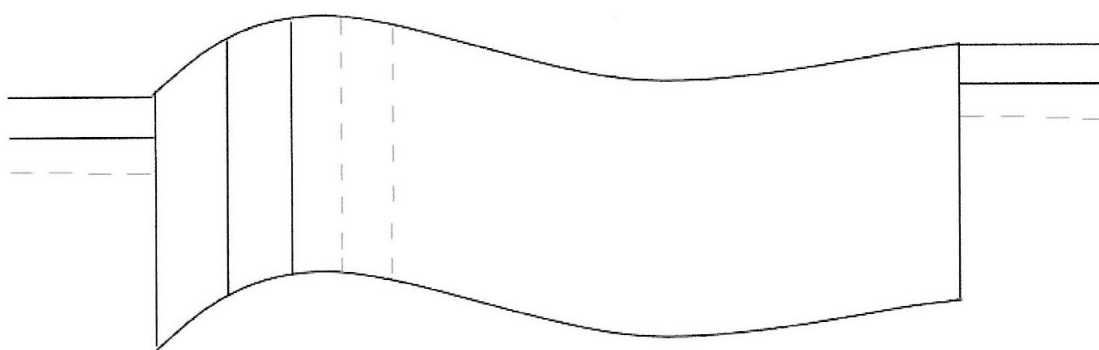
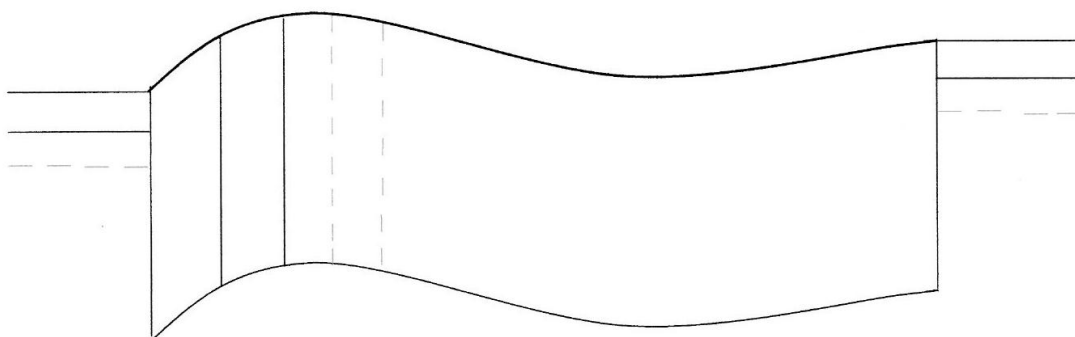
2	<ul style="list-style-type: none"> • Zrakové vnímání • Sluchové vnímání • Jemná motorika a grafomotorika 	<ul style="list-style-type: none"> • „Vyhledej jeden obrázek v řadě, který se od ostatních něčím liší.“ (J. Klenková, H. Kolbábková, 2003) • Rozlišení shodných a neshodných dvojic, které se liší detailem (J. Bednářová, V. Šmardová, 2011). • Paměťová hra: „Na výlet si s sebou vezmu...“ – zapamatování si řady po sobě jdoucích slov. • Pracovní list pro nácvik psaní kruhu - „Naši bílí sněhuláci“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj zrakového vnímání • Rozvoj zrakového rozlišování • Rozvoj sluchové paměti • Koordinace pohybu, uvědomování si směru vedení čáry
3	<ul style="list-style-type: none"> • Zrakové vnímání • Sluchové vnímání • Prostorová orientace 	<ul style="list-style-type: none"> • „Zapamatuj si“ – Kimova hra – „Co se schovává pod šátkem?“ • Rytmizace – dělení slov na slabiky. • „Ukaž, co je na obrázku nahoře, dole, uprostřed, vpravo a vlevo“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj zrakové paměti • Rozvoj sluchové analýzy • Rozvoj prostorové orientace
4	<ul style="list-style-type: none"> • Jemná motorika + vnímání času • Prostorová orientace 	<ul style="list-style-type: none"> • „Den a noc“ - Pracovní list – omalovánka - Povídání si o časových údajích - hodiny, dny v týdnu, měsíce, roky, roční období + vnímání pojmů (před, po,..). • Práce s orientací v prostoru - předložkové vazby: nahoře-dole-nad-pod-na-v-u-vedle-za-před. 	<ul style="list-style-type: none"> • Správný úchop pastelek, přesnost, nepřetahování, časová posloupnost • Postup podle instrukcí, rozvoj prostorové orientace

	<ul style="list-style-type: none"> • Vnímání času 	<ul style="list-style-type: none"> • „Můj běžný den“- seřazení časové posloupnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Časová posloupnost
5	<ul style="list-style-type: none"> • Jemná motorika + grafomotorika • Zrakové vnímání • Matematické představy 	<ul style="list-style-type: none"> • Jednotažky - „Zub pro zoubkovou vílu“. • Skládání obrázků - „Hledáme druhou polovinu obrázku“. • Mechanické počítání - „Počítání částí lidského těla“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uvolnění zápěstí • Rozvoj zrakové analýzy a syntézy • Rozvoj mechanického počítání
6	<ul style="list-style-type: none"> • Sluchové vnímání • Zrakové vnímání • Jemná motorika + grafomotorika 	<ul style="list-style-type: none"> • Fonematické rozlišování slov - slova stejná a nesejná- slova lišící se délkou hlásky a jednou hláskou. • Spojování zrakového vjemu s pojmenováním a s charakterem předmětů - např.: „<i>Žluté jako sluníčko</i>“. • Pracovní list pro nácvik dolního oblouku - „Rozmrzlé rybníky s rozbouřenou vodou“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj sluchové diferenciacce • Rozvoj zrakové diferenciacce, vnímání barev • Rozvoj jemné motoriky, koordinace ruky a oka
7	<ul style="list-style-type: none"> • Jemná motorika + grafomotorika • Sluchové vnímání • Matematické představy + zrakové vnímání 	<ul style="list-style-type: none"> • Pracovní list pro nácvik horního oblouku - „Ptáčkové přilétají z teplých krajin“. • „Jakým písmenem dané slovo začíná, jaké písmeno slyšíš na začátku?“ • „Panáček z geometrických tvarů“ - pojmenování geometrických tvarů a barev. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinace pohybu, uvědomování si směru vedené čáry • Rozvoj sluchové analýzy a syntézy • Vnímání barev, rozlišování základních barev, rozeznání geometrických tvarů

8	<ul style="list-style-type: none"> • Sluchové vnímání • Jemná motorika + grafomotorika • Řeč 	<ul style="list-style-type: none"> • Zvuky zvířat - „Jaké zvířátko slyšíš?“ • „Ovečce je zima“ - pracovní list pro nácvik spirály. • Aktivní a pasivní slovní zásoba - „Ukaž na obrázku šneka“, „Najdi šneka na obrázku“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj sluchové diferenciacie • Koordinace pohybu, přesnost, udržení směru • Rozvoj slovní zásoby
9	<ul style="list-style-type: none"> • Sluchové vnímání • Zrakové vnímání • Jemná motorika + grafomotorika 	<ul style="list-style-type: none"> • „Zatoulaný rým“ - hledání slov, které se rýmují. • „Dokresli chybějící obrázky“ • Pracovní list pro nácvik šikmé čáry - „Zahrada na jaře, travička se zelená“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj sluchové diferenciacie • Rozvoj zrakové analýzy a syntézy • Přesnost, koordinace pohybu
10	<ul style="list-style-type: none"> • Jemná motorika + grafomotorika • Sluchové vnímání • Zrakové vnímání 	<ul style="list-style-type: none"> • Pracovní list pro nácvik vlnovek a klíček „Na rybníku jsou vlny“ - „Rybník plný ryb“. • Určování slov, které začínají na dané písmeno - Svítí to na nebi a začíná to na „S“. • „Najdi 5 rozdílů“ - „Život u vody“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinace pohybu ruky po papíře, uvědomování si směru při vedení čáry • Rozvoj sluchové diferenciacie • Rozvoj zrakové diferenciacie

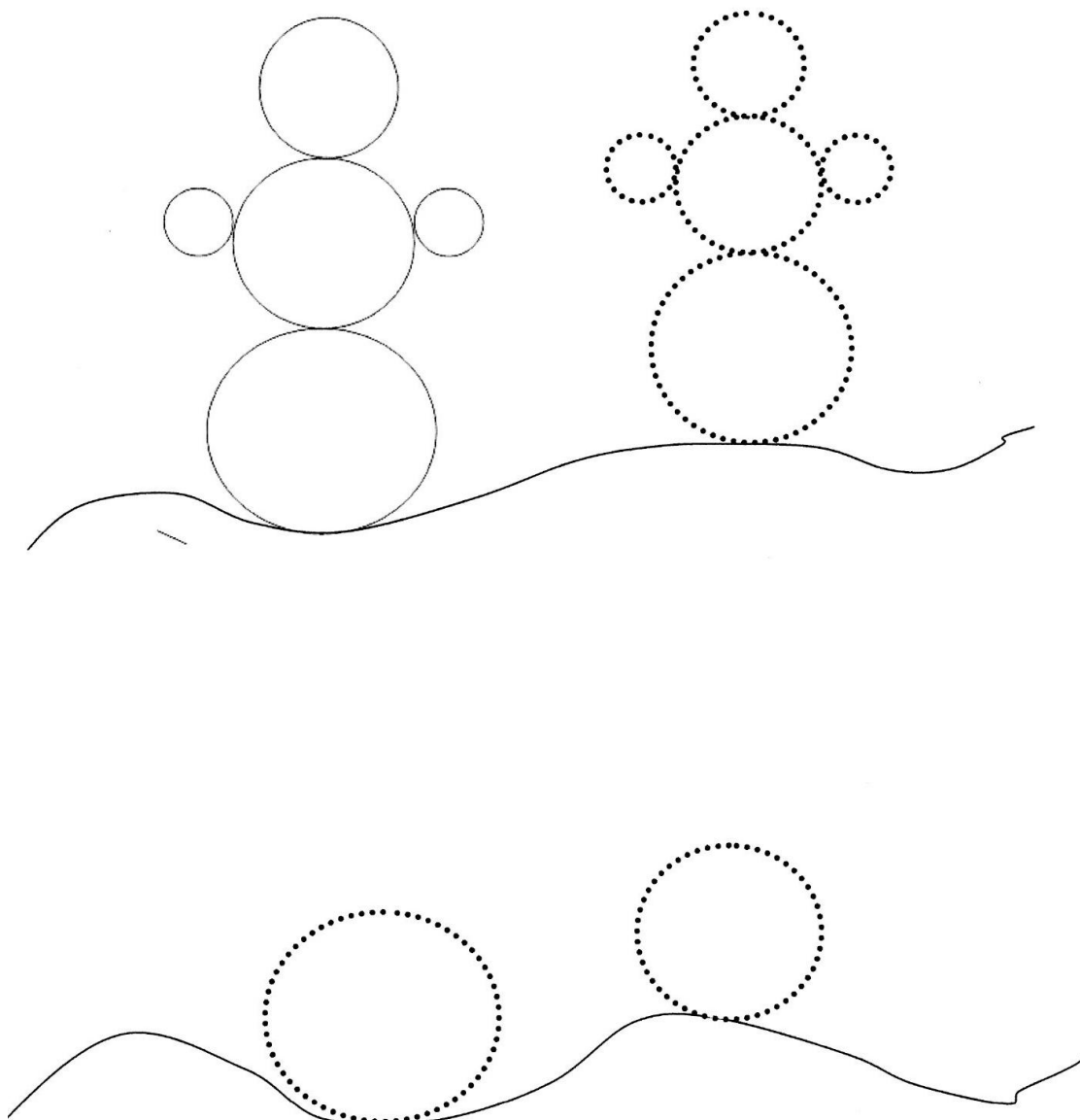
Nácvik svislých a vodorovných čar

- **Motivace:** „Venku je veliká zima, padá sníh a fouká silný vítr. Abychom se uchránili před nachlazením, je důležité se teple oblékat. Pojďme si vyrobit šálu, která nám zahřeje krk a zabrání chladu, aby nás nenachladil.“
- **Postup:** Dítě se učí svislé a vodorovné čáry dle předlohy. Dítě má za úkol nejprve obtáhnout plnou čáru, poté obtáhnout čáru neúplnou a nakonec dokončit řadu svislými či vodorovnými čarami dle předlohy. Dáváme pozor na správné držení psacího náčiní a na správné sezení.

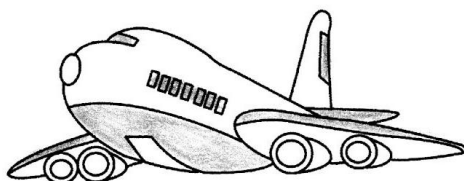
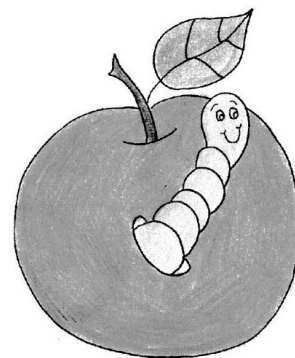
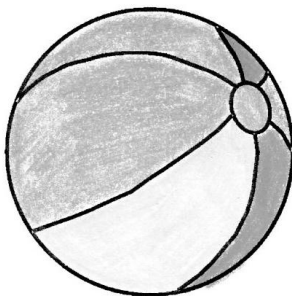
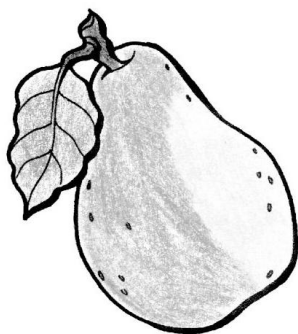
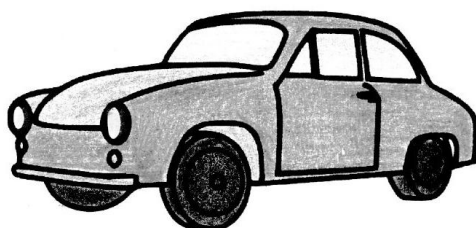
Pracovní list pro nácvik psaní kruhu- „Naši bílí sněhuláci“

- **Motivace:** „Když venku padá sníh a napadne ho skutečně moc, co s ním můžeme udělat? Ano, můžeme si z něj postavit sněhuláka. Já tu pár takových sněhuláků mám, ale chybí mi sněhové koule. Pojď je sněhulákovi zkusit dokreslit.“
- **Postup:** Dítě si nejprve obkreslí úplného sněhuláka, aby si dokázal daný tvar představit a dostal ho do ruky. Poté obkreslí neúplné kruhy sněhuláka. Dále bude sněhulákovi koule dokreslovat, kdy jako první obtáhne spodní kouli, která bude neúplná a poté dokreslí dvě zbylé koule. Musí si ale uvědomit, že každá koule je jinak veliká, a že se jde od největší po nejmenší.

Prostorová orientace

- **Motivace:** „Když se kolem sebe tak dívám a vidím všechny ty věci, říkám si, že má každá věc své místo. Dokážeš určit, kde se daná věc nachází?“
- **Postup:** Pro dítě budu mít předem připravený pracovní list, kde budu mít 5 různých obrázků. Úkolem dítěte bude určit, kde se daná věc nachází. Zda se nachází dole, nahoře, uprostřed, či vlevo nebo vpravo. „Kde se nachází autíčko?“ Dále budu dítěti říkat: „Ukaž věc, která je nahoře/dole,..“ Na závěr budu dítěti ukazovat na věci, které se nacházejí v místnosti a dítě zkusí určit, zda jsou nahoře, dole, uprostřed, vlevo či vpravo.

Jednotažky- „Zub pro zoubkovou vílu“

- **Motivace:** „*Určitě víš, že se musíš dobře starat o svůj chrup, čistit si zoubky a nejíst moc sladkostí, aby se ti nezkazily zoubky a nevypadaly ti. Ve tvém věku se ale vypadnutí zubů neubráníš, protože máš ještě mléčné zuby, které jsou po čase nahrazeny zoubky, které už v puse zůstanou na stálo. Znáš zoubkovou vílu? Víš, že když ti vypadne zoubek a dáš ho přes noc pod polštář, že si pro něj přijde zoubková víla a pod polštářem ti nechá něco za odměnu? Já tu jeden takový zoubek mám. Pojď si ho teď zkusit párkrát obtáhnout, abys měl představu, jaký tvar zubu v puse můžeš také najít.*“
- **Postup:** Dítě dostane pracovní list, na kterém je nakreslená stolička (zub). Stolička má svůj specifický tvar. Úkolem dítěte bude, aby tento zub několikrát obtáhl jedním tahem. Pokud se to na jeden tah nepovede, nevadí, zkusíme to s dítětem znovu. Dítě zub obtáhne několikrát jedním tahem. Dbám na to, aby měl/a uvolněné zápěstí a držel/a správně psací náčiní.

